

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ven. Viri Thomæ Malleoli A Kempis, Canonici Regvlaris
Ordinis D. Avgvstini. Opera Omnia**

Thomas <von Kempen>

Dvaci, 1625

Liber Tertivs. De interna consolatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45790](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45790)

14. Scias pro certo, quia morientem, te oportet, ducere vitam. *Psal. 43.*
 Et quanto quisque plus sibi moritur, tanto magis Deo viuere incipit. Nemo aptus est ad comprehendendum caelestia nisi se submitterit ad portandum pro Christo aduersa. Nihil Deo acceptius, nihil tibi salubrius in mundo isto, quàm libenter pati pro Christo. Etsi eligendum tibi esset, magis optare deberes pro Christo aduersa pati, quàm multis consolationibus recreari; quia Christi similior esses, & omnibus sanctis conformior. Non enim stat meritum nostrum & profectus status nostri, in multis suauitatibus & consolationibus; sed potius in magnis grauitatibus, & tribulationibus perferendis.

15. Si quidem aliquid melius & vtilius saluti hominum, quàm pati fuisset; Christus vtique verbo & exemplo ostendisset. Nam & sequentes se discipulos, omnesque eum sequi cupientes, manifestè ad crucem portandam hortatur, & dicit: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.* *Luca 9.*
 Omnibus ergo perlectis & scrutatis, sit hæc conclusio finalis: *Quoniam per multas tribulationes, oportet nos intrare in regnum Dei.* *Act. 14.*

LIBER TERTIVS.

De interna consolatione.

CAPITA LIBRI TERTII.

D e interna Christi loquutione ad animam fidelem.	Cap. I
Quod veritas intus loquitur sine strepitu verborum.	II
Quòd verba Dei cum humilitate sunt audienda, & quòd multi ea non ponderant.	III
Item: Oratio ad implorandam deuotionis gratiam.	
Quòd in veritate & humilitate coram Deo conuersandum est.	IV
De mirabili effectu diuini amoris.	V
De probatione veri amatoris.	VI
De occultanda gratia, sub humilitatis custodia.	VII
De vili aestimatione suiipetus in oculis Dei.	VIII
Quòd omnia ad Deum, sicut ad finem ultimum, sint referenda.	IX
Quòd spreto mundo, dulce est seruire Deo.	X
Quòd desideria cordis examinanda sunt & moderanda.	XI
De informatione patientia & luctamine aduersus concupiscentias.	XII
De obedientia humilis subditi, ad exemplum Iesu Christi.	XIII
De occultis Dei iudicijs considerandis, ne extollamur in bonis.	XIV
Qualiter standum sit ac dicendum in omni re desiderabili.	XV
	Itē

<i>Item: Oratio pro beneplacito Dei perficiendo.</i>	XVII
<i>Quod verum solatium in solo Deo est quaerendum.</i>	XVII
<i>Quod omnis sollicitudo in Deo statuenda sit.</i>	XVIII
<i>Quod temporales miseria, exemplo Christi, aequanimiter sunt ferenda.</i>	XVIII
<i>De tolerantia iniuriarum, & quis verus patiens probetur.</i>	XIX
<i>De confessione propria infirmitatis, & huius vitæ miseris.</i>	XX
<i>Quod in Deo, super omnia bona & dona, requiescendum est.</i>	XXI
<i>De recordatione multiplicium beneficiorum Dei.</i>	XXII
<i>De quatuor magnam importantibus pacem.</i>	XXIII
<i>Item: Oratio contra cogitationes malas.</i>	
<i>Item: Oratio pro illuminatione mentis.</i>	
<i>De evitacione curiosa inquisitionis super alterius vitæ.</i>	XXIV
<i>In quibus firma pax cordis & verus profectus consistit.</i>	XXV
<i>De eminentia liberae mentis, quam supplex oratio magis meretur, quam lectio.</i>	XXVI
<i>Quod priuatus amor à summo bono maximè retardat.</i>	XXVII
<i>Item: Oratio pro purgatione cordis, & caelesti sapientia.</i>	
<i>Contra linguas obrectatorum.</i>	XXVIII
<i>Qualiter instante tribulatione, Deus inuocandus est, & benedicendus.</i>	XXIX
<i>De diuino petendo auxilio, & confidentia recuperanda gratia.</i>	XXX
<i>De neglectu omnis creatura, ut creator possit inueniri.</i>	XXXI
<i>De abnegatione sui, & abdicatione omnis cupiditatis.</i>	XXXII
<i>De instabilitate cordis, & de intencione finali ad Deum habenda.</i>	XXXIII
<i>Quod amanti sapit Deus super omnia & in omnibus.</i>	XXXIV
<i>Quod non est securitas à tentatione in hac vitæ.</i>	XXXV
<i>Contra vana hominum iudicia.</i>	XXXVI
<i>De pura & integra resignatione sui ad obtinendam cordis libertatem.</i>	XXXVII
<i>De bono regimine in externis, & recurso ad Deum in periculis.</i>	XXXVIII
<i>Quod homo non sit importunus in negotijs.</i>	XXXIX
<i>Quod homo nihil boni ex se habet, & de nullo gloriari potest.</i>	XL
<i>De contemptu omnis temporalis honoris.</i>	XLI
<i>Quod pax non est ponenda in hominibus.</i>	XLII
<i>Contra vanam & secularem scientiam.</i>	XLIII
<i>De non attrahendo sibi res exteriores.</i>	XLIV
<i>Quod omnibus non est credendum, & de facili lapsu verborum.</i>	XLV
<i>De confidentia in Deo habenda, quando insurgunt verborum iacula.</i>	XLVI
<i>Quod omnia graua pro aeterna vitæ sunt toleranda.</i>	XLVII
<i>De die aeternitatis, & huius vitæ angustijs.</i>	XLVIII
<i>De desiderio aeternae vitæ, & quæta sunt certatibus bona promissa.</i>	XLIX
<i>Qualiter homo desolatus se debet in manus Dei offerre.</i>	L
<i>Quod</i>	

Quod humilibus insistendum est operibus, cum deficitur à summis. *li*
 Quod homo non reputet se consolatione dignum, sed magis verberibus
 reum. *lii*

Quod gratia Dei non miscetur terrena sapientibus. *liii*

De diuersis motibus natura & gratia. *liiv*

De corruptione natura, & efficacia gratia diuina. *lv*

Quod nos ipsos abnegare & Christum imitari debemus per crucem. *lvi*

Quod homo nõ sit nimis defectus, quãdo in aliquos labitur defectus. *lvii*

De altioribus rebus & occultis iudicijs Dei non scrutandis. *lviii*

Quod omnis spes & fiducia in solo Deo est figenda. *lix*

CAPVT I.

De interna Christi locutione ad animam fidelem.

2. **A**vdiam, quid loquatur in me Dominus Deus. Beata anima, *Psal. 84.*
 quæ Dominum in se loquentem audit, & de ore eius conso-
 lationis verbum accipit. Beatae aures, quæ venas diuini susurri
 suscipiunt, & de mundi huius susurrationibus nihil aduertunt. *i. Reg. 3.*
 Beata planè aures, quæ non vocem foris sonantem, sed intus *Matt. 13.*
 auscultant veritatem docentem. Beati oculi, qui exterioribus
 clausi, interioribus autem sunt intenti. Beati, qui interna pene-
 trant, & ad capienda arcana caelestia magis ac magis per quoti-
 diana exercitia se student preparare. Beati, qui Deo vacare ge-
 stiunt, & ab omni impedimento seculi se excutiunt.

2. Animaduerte hæc anima mea, & claude sensualitatis tuæ
 ostia: vt possis audire, quid in te loquatur Dominus Deus tuus. *Psal. 84.*
 Hæc dicit dilectus tuus: Salus tua ego sum pax tua, & vita tua. *Psal. 37.*
 Serua te apud me, & pacem inuenies. Dimitte omnia trãsitoria,
 quere æterna. Quid sunt omnia temporalia, nisi seductoria? Et
 quid iuuant omnes creaturae, si fueris à creatore deserta? Omni-
 bus ergo abdicatis, creatori tuo te redde placitam ac fidelem, vt
 veram valeas apprehendere beatitudinem.

CAPVT II.

Quod veritas intus loquitur sine strepitu verborum.

1. **L**oquere Domine, quia audit seruus tuus. Seruus tuus sum *i. Reg. 3.*
 ego, da mihi intellectum, vt sciam testimonia tua. Inclina *Psal. 115.*
 cor meum in verba oris tui, fluat vt ros eloquium tuum. Dicebãt
 olim filij Israël ad Moysen: *Loquere tu nobis, & audiemus; non lo-* *Exod. 20.*
quatur nobis Dominus, ne fortè moriamur. Non sic Domine, non sic
 oro; sed magis cum Samuele propheta humiliter ac desideranter
 obsecro: *Loquere Domine quia audit seruus tuus.* Non loquatur *i. Reg. 3.*
 mihi Moyses, aut aliquis ex prophetis, sed tu potiùs loquere Do-
 mine Deus, inspirator & illuminator omnium prophetarum;
 quia tu solus sine eis potes me perfectè imbuere, illi autem sine
 te nihil proficient.

2. Pos-

2. Possunt quidem verba sonare, sed spiritum non conferunt. Pulchre dicunt, sed te tacente cor non accendunt. Literas tradunt, sed tu sensum aperis. Mystra proferunt, sed tu referas in intellectu signatorum. Mandata edicunt, sed tu iuuas ad perficiendum. Vi- am ostendunt, sed tu confortas ad ambulandum. Illi foris tantum agunt, sed tu corda instruis & illuminas. Illi exterius rigant, sed tu fecunditatem donas. Illi clamant verbis, sed tu auditiui intel- ligentiam tribuis.

3. Nō ergo loquatur mihi Moyses, sed tu Domine Deus meus, aeterna veritas; ne fortē moriar, & sine fructu efficiar, si fuero tan- tum foris admonitus, & intus non accensus: ne sit mihi ad iudi- cium verbum auditum & non factum; cognitum, nec amatum; creditum, & non seruatum. Loquere igitur Domine, quia audit seruus tuus, verba enim vitae aeternae habes. Loquere mihi, ad qualemcumque animae meae consolationem, & ad totius vitae meae emendationem, tibi autem ad laudem & gloriam & perpetuum honorem.

C A P V T III.

Quod verba Dei cum humilitate sunt audienda, & quod multi ea non ponderant.

1. **A** Vdi filii verba mea, verba suavissima, omnem philosopho- rum & sapientium huius mundi scientiam excedētia. Ver- ba mea spiritus & vita sunt, nec humano sensu pēsanda, Nō sunt ad vanam complacentiam trahenda, sed in silentio audienda, & cum omni humilitate atque magno affectu suscipienda. Et dixi: *Beatus, quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eum; ut mi- tiges ei a diebus malis, & non desoletur in terra.*

2. Ego, inquit Dominus, docui prophetas ab initio, & vsque nunc non cesso omnibus loqui; sed multi ad vocem meam surdi sunt & duri. Plures mundum libentius audiunt, quam Deum, fa- cilius sequuntur carnis suae appetitum, quam Dei beneplacitum. Promittit mundus temporalia & parua, & seruitur ei auiditate magna: ego promitto summa & aeterna, & torpescunt morta- lium corda. Quis tanta cura mihi in omnibus seruit & obedit, sicut mundo & dominis eius seruitur? *Erubescit Sidon, ait maro:* Et si causam quaeris, audi quare. Pro modica p̄benda, longa via curritur, pro aeterna vita, a multis vix pes semel a terra leuatur. Vile pretium quaeritur, pro vno numismate interdum turpiter li- tigatur: pro vana re, & parua promissione, die noctuque fatigati non timeatur.

3. Sed pro dolor, pro bono incommutabili, pro premio in- amabili,

1. Reg. 3.
Ioan. 6.

ibid.

Psal. 93.

Hebr. 1.

Isaia 25.

stimabili, pro summo honore & gloria interminabili, vel ad modicum fatigari pigritatur. Erubescere ergo serue piger & querulose, quod illi paratiores inveniuntur ad perditionem, quam tu ad vitam. Gaudent illi amplius ad vanitatem, quam tu ad veritatem. Equidem à spe sua nonnunquam frustrantur, sed promissio mea neminem fallit, nec confidentem mihi dimittit inanem. Quod promisi, dabo; quod dixi, implebo; si tamen vsque in finem fidelis in dilectione mea quis permanferit. Ego remunerator sum omnium bonorum, & fortis probator omnium deuotorum.

Roman. 1.
Matth. 24.
Apo. 2.
Matth. 5. 6.
25.

4. Scribe verba mea in corde tuo, & pertracta diligenter, erunt enim in tempore tentationis valde necessaria. Quod non intelligis cum legis, cognosces in die visitationis. Dupliciter soleo electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, vnam increpando eorum vitia, alteram exhortando ad virtutum incrementa. Qui habet verba mea, & spernit ea, habet qui iudicet eum in nouissimo die.

Oratio ad implorandam deuotionis gratiam.

5. Domine Deus meus, omnia bona mea tu es. Et quis ego sum, vt audeam ad te loqui? Ego sum pauperrimus seruus tuus & abiectus vermiculus; multo pauperior & contemptibilior quam scio & dicere audeo. Memento tamē Domine, quia nil sum, nihil habeo, nihilque valeo. Tu solus bonus, iustus, & sanctus; tu omnia potes, omnia præstas, omnia imples, solum peccatorem inanem relinquens. Reminiscere miserationum tuarum, & imple cor meum gratia tua, qui non vis esse vacua opera tua.

Gen. 18. 6.
1. Reg. 18.

6. Quomodo possum me tolerare in hac misera vita, nisi me confortaueris misericordia & gratia tua? Noli auertere faciem tuam à me; noli visitationem tuam prolongare; noli consolationem tuam abstrahere, ne fiat anima mea sicut terra sine aqua tibi. Domine doce me facere voluntatem tuam, doce me coram te dignè & humiliter conuersari: quia sapientia mea tu es, qui in veritate me cognoscis, & cognouisti antequam fieret mundus, & antequam natus essem in mundo.

Psal. 68.
Psal. 142.

C A P V T I V.

Quod in veritate & humilitate coram Deo conuersandum est.

1. **F**ILI ambula coram me in veritate, & in simplicitate cordis tui quære me semper. Qui ambulat coram me in veritate, tabitur ab incuris malis, & veritas liberabit eum à seductoribus

Gene. 17.
Sapient. 1.
Ioan. 8.

&c

& detractionibus iniquorum. Si veritas te liberauerit, verè libereris, & non curabis de vanis hominum verbis. Domine verum est, sicut dicis; ita (quæso) mecum fiat. Veritas tua me doceat, ipsa me custodiat, & vsque ad salutarem finem conseruet. Ipsa me liberet ab omni affectione mala & inordinata dilectione, & ambulabo tecum in magna cordis libertate.

1. Cor. 4.

2. Ego te docebo (ait veritas) quæ recta sunt, & placita coram me. Cogita peccata tua cum displicentia magna & mœrore, & nunquam reputes te aliquid esse propter opera bona. Reuera peccator es, & multis passionibus obnoxius & implicatus. Ex te semper ad nihil tendis; citò laboris, citò vinceris, citò turbaris, citò dissolueris. Non habes quicquam, unde possis gloriari; sed multa, unde te debeas vilificare: quia multo infirmior es, quam vult comprehendere.

Ecl. 3. Co.
2. Cor. 3.

3. Nil ergo magnum tibi videatur ex omnibus, quæ agis. Nil grande, nil pretiosum & admirabile, nil reputatione appareat dignum; nil altum, nihil verè laudabile & desiderabile, nisi quod æternū est. Placeat tibi super omnia æterna veritas, displiceat tibi semper tua maxima vilitas. Nil sic timeas, sic vituperes & fugias, sicut vitia & peccata tua; quæ magis displicere debet, quam quælibet rerum damna. Quidam non sincerè coram me ambulant, sed quadam curiositate & arrogantia ducti, volunt secreta mea scire & alta Dei intelligere, se & suam salutem negligentes. Hi saepe in magnas tentationes & peccata, propter suam superbiam & curiositatem, me eis aduersante labuntur.

Isaia 29.
Psalm. 24.

4. Time iudicia Dei, expauesce iram omnipotentis. Noli autem discutere opera altissimi, sed tuas iniquitates perscrutare, in quantis deliquisti, & quàm multa bona neglexisti. Quidam solum portant suam deuotionem in libris, quidam in imaginibus, quidam autem in signis exterioribus & figuris. Quidam habent me in ore, sed modicum est in corde: Sunt alij, qui intellectu illuminati & affectu purgati, ad æterna semper anhelant, de terrenis grauius audiunt, necessitatibus naturæ dolenter inferiunt; & hi sentiunt, quid spiritus veritatis loquitur in eis: quia docet eos terrena despiciere & amare cœlestia: mundum negligere, & cælum tota die ac nocte desiderare.

Psalm. 1.

CAPVT V.

De mirabili effectu diuini amoris.

2. Cor. 1.

I. Benedico te Pater cœlestis, Pater Domini mei Iesu Christi, quia mei pauperis dignatus es recordari. O Pater misericordiarum & Deus totius cōsolationis, gratias tibi, qui me indignū om-

omniconsolatione, quandoque tua recreas consolatione. Benedico te semper & glorifico, cum vnigenito Filio tuo & Spiritu S. paracleto, in secula seculorum. Eia Domine Deus, amator sancte meus, cum tu veneris in cor meum, exultabunt omnia interiora mea. Tu es gloria mea, & exultatio cordis mei; Tu spes mea & refugium meum, in die tribulationis meae. *Psalm. 3.*
Psalm. 31.

2. Sed quia adhuc debilis sum in amore, & imperfectus in virtute, ideo necesse habeo à te confortari & cōsolari: propterea visita me sæpius, & instrue disciplinis sanctis. Libera à passionibus malis, & sana cor meum ab omnibus affectionibus inordinatis; vt intus sanatus & bene purgatus, aptus efficiar ad amandum, fortis ad patiendum, stabilis ad perseverandum.

3. Magna res est amor, magnum omnino bonum quod solum leue facit omne onerosum, & tert æqualiter omne inæquale. Nā onus sine onere portat, & omne amarum dulce ac sapidum efficit. Amor Iesu nobilis, ad magna operanda impellit, & ad desiderāda semper perfectiora excitat. Amor vult esse sursum, nec vllis infimis rebus retineri. Amor vult esse liber, & ab omni mundana affectione alienus; ne internus eius impediatur aspectus; ne per aliquod commodum temporale implicationes sustineat, aut per incommodum succumbat. Nihil dulcius est amore, nihil fortius, nihil altius, nihil latius, nihil iucundius, nihil plenius nec melius in cælo & in terra: quia amor ex Deo natus est, nec potest, nisi in Deo, super omnia creata quiescere. *Matth. 11.*

4. Amans volat, currit, & lætatur; liber est, & non tenetur. Dat omnia pro omnibus, & habet omnia in omnibus; quia in vno summo super omnia quiescit, ex quo omne bonum fluit & procedit. Non respicit ad dona, sed ad donantem se conuertit super omnia bona. Amor modum sæpe nescit, sed super omnem modum feruescit. Amor onus non sentit, labores non reputat plus affectat, quàm valet; de impossibilitate non causatur, quia cuncta sibi posse & licere arbitratur. Valet igitur ad omnia, & multa implet, & effectui mancipat, vbi non amans deficit & iacet.

5. Amor vigilat, & dormiens non dormitat. Fatigatus, non lassatur; arctatus, non coarctatur; territus, non conturbatur, sed sicut viuax flāma & ardens facula sursum erumpit, secureque pertransit. Si quis amat, nouit quid hæc vox clamet. Magnus clamor in auribus Dei est, ipse ardens affectus animæ, quæ dicit: Deus meus, amor meus: tu totus meus, & ego totus tuus. *Roman. 8.*

6. Dilata me in amore, vt discā interiori cordis ore degustare, quā suauē sit amare, & in amore liqueferi & natāre. Tenear amore, vadens supra me præ nimio fernore & stupore. Cantem amoris canticum, sequar te dilectum meum in altum, deficiat

in

in laude tua anima mea iubilans ex amore. Amem te, plusquam me; nec me, nisi propter te; & omnes in te, qui verè amant te, sicut iubet lex amoris lucens ex te.

1. Cor. 13.

1. Cor. 10. &
Phil. 2.

7. Est amor velox, sincerus, pius, iucundus, & amœnus; fortis, patiens, fidelis, prudens, longanimis, virilis, & seipsum nunquam quarens. Vbi enim seipsum aliquis querit, ibi ab amore cadit. Est amor circumspectus, humilis, & rectus: non mollis, non leuis, nec vanis intendens rebus; sobrius, castus, stabilis, quietus, & in cunctis sensibus custoditus. Est amor subiectus & obediens Prælati, sibi vilis & despectus, Deo deuotus & gratificus, fidens & sperans semper in eo, etiam cum sibi non sapit Deus; quia sine dolore, non viuitur in amore.

Roman. 8.

8. Qui non est paratus omnia pati, & ad voluntatem stare dilecti, non est dignus amator appellari. Oportet amantem omnia dura & amara propter dilectum libenter amplecti, nec ob contraria accidentia ab eo desecti.

CAPVT VI.

De probatione veri amatoris.

1. **F**ILI, nõ es adhuc fortis & prudens amator. Quare Domine! Quia propter modicam contrarietatem deficis à cœptis, & nimis auidè consolationem quaris. Fortis amator stat in tentationibus, nec callidis credit persuasionibus inimici. Sicut ei in prosperis placeo, ita nec in aduersis displiceo.

Phil. 4.

2. Prudens amator, nõ tam donum amantis considerat, quàm dantis amorem. Affectum potiùs attendit, quàm censum, & infra dilectum omnia data ponit. Nobilis amator non quiescit in dono, sed in me super omne donum. Non est ideo totum perditum, si quandoque minùs bene de me vel de sanctis meis sentis, quàm velles. Affectus ille bonus & dulcis, quem interdum percipis, effectus gratiæ præsentis est, & quidam prægustus patriæ caelestis. Super quo non nimium innitendum, quia vadit & venit. Certare autem aduersus incidentes malos motus animi, suggestionemq; spernere diaboli, insigne est virtutis & magni meriti.

Matth. 4.

3. Non ergo te conturbent alienæ phantasiæ, de quacunque materia ingesta. Forte serua propositum, & intentionem rectam ad Deum. Nec est illusio, quòd aliquando in excelsum subito raperis, & statim ad solitas ineptias cordis reuerteris. Illas enim inuitè magis pateris, quàm agis, & quàm diu displicent & reniteris, meritum est, & non perditio.

4. Scito, quòd antiquus inimicus omnino nititur impedire desiderium tuum in bono, & ab omni deuoto exercitio euacuare, à sanctorum scilicet cultu, à pia passionis meæ memoria, à peccatorum

corum vtili recordatione, à proprij cordis custodia, & à firmo proposito proficiendi in virtute. Multas malas cogitationes ingerit, vt tædium tibi faciat & horrorem; vt ab oratione reuocet, & sacra lectione. Displicet ipsi humilis confessio; & si posset, à cõmunionem cessare faceret. Non credas ei, neq; cures illum, licet sæpius tibi deceptionis tetenderit laqueos. Ipsi imputa, cùm mala inserit & immunda. Dicit illi; Vade immunde spiritus, erubescere miser: valde immundus es tu, qui talia in fers auribus meis. Discede à me seductor pessime, non habebis in me partem illam; sed Iesus tecum erit tanquam bellator fortis, & tu stabis confusus. Malo mori, & omnem pœnam subire, quàm tibi consentire. Tace & obmutescere, non audiam te amplius, licet plures mihi moliaris molestias. Dominus illuminatio mea & salus mea, quem timebo? Si consistant aduersum me castra, nõ timebit cor meum. Dominus adiutor meus, & redemptor meus.

Matth. 4.
& 16.

3. Certa tanquam miles bonus; & si interdum ex fragilitate corruis, resume vires fortiores prioribus, confidens de ampliori gratia mea; & multum præcaue à vana complacentia & superbia. Propter hoc multi in errorem ducuntur, & in cæcitatem penè incurabilem quandoq; labuntur. Sit tibi in cautelam & perpetuam humilitatem, ruina hæc superbiorum de se stultè præsumentium.

CAPVT VII.

De occultanda gratia, sub humilitatis custodia.

Illi, vtilius est tibi & securius, deuotionis gratiam abscondere, nec in altum te efferre, nec multum inde loqui, neque multum ponderare; sed magis temetipsum despiciere, & tanquam indigno datam timere. Non est huic affectioni tenacius inhaerendum, quæ citius potest mutari in contrarium. Cogita in gratia, quàm miser & inops esse soles sine gratia. Nec est in eo tantum spiritualis vitæ profectus, cùm consolationis habueris gratiam: sed quum humiliter & abnegatè patienterque tuleris eius subtractionem: ita quod tunc ab orationis studio non torpeas, nec reliqua opera tua ex vsu facienda, omnino dilabi permittas; sed sicut melius potueris & intellexeris, libenter quod in te est, facias; nec propter ariditatem, seu anxietatem mentis, quam sentis te totaliter negligas.

2. Multi enim sunt, qui cùm non bene eis successerit, statim impatientes sunt aut desides. Non enim semper est in potestate hominis via eius; sed Dei est dare & consolari, quando vult, & quantum vult, & cui vult; sicut sibi placuerit & non amplius. Quidam incauti, propter deuotionis gratiam seipsos destruxerunt; quia plus agere voluerunt, quam potuerunt, non pensantes suam

Hier. 16.
Rom. 9.

A 2

par

paruitatis mensuram, sed magis cordis affectum sequentes, quam rationis iudicium. Et quia maiora præsumserunt, quam Deo placitum fuit, idcirco gratiã citò perdidērunt. Facti sunt inopes, & viles relictī, qui in cælum posuerunt nidum sibi; vt humiliati & depauperati, discant non in alis suis volare, sed sub pennis meis sperare. Qui adhuc noui sunt, & imperiti in via Domini, nisi consilio discretorum se regant, faciliter decipi possunt & elidi.

3. Quòd si suum sentire magis sequi, quam aliis exercitatis credere volunt, erit eis periculosus exitus, si tamen retrahi à proprio conceptu noluerint. Rarò sibiipsis sapientes, ab aliis regi humiliter patiuntur. Melius est sapere modicum cum humilitate & parua intelligentia, quam magni scientiarum thesauri cum vana complacentia. Melius est tibi minus habere quam multum, vnde posses superbire. Non satis discretè agit, qui se totum lætitiæ tradit, obliuiscens pristinæ inopiæ suæ, & casti timoris Domini, qui timet gratiam oblatam amittere. Nec etiam satis virtuosè sapit, qui tempore aduersitatis & cuiusque grauitatis, nimis desperatè se gerit; & minùs fidenter de me, quam oportet, recogitat ac sentit.

4. Qui tempore pacis nimis securus esse voluerit, sæpe tēpore belli nimis deiectus & formidolosus reperietur. Si scires semper humilis & modicus in te permanere, nec non spiritum tuum bene moderari & regere, non incideres tam citò in periculum & offensam. Consilium bonum est, vt feruoris spiritu concepto; mediteris, quid futurum sit abscedente lumine. Quòd dum contigerit, recogita, & denuo lucem posse reuerti; quam ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus subtraxi.

5. Vtilior est sæpe talis probatio, quam si semper prospera pro tua haberes voluntate. Nam merita non sunt ex hoc existimanda, si quis plures visiones aut consolationes habeat; vel si peritus sit in scripturis, aut in altiori ponatur gradu, sed si vera fuerit humilitate fundatus, & diuina charitate repletus. Si Dei honorem purè & integrè semper quærat. Si seipsum nihil reputet, & in veritate despiciat, atque ab aliis etiam despici & humiliari magis gaudeat quam honorari.

CAPVT VIII.

De vili estimatione suiipsum, in oculis Dei.

Gen. 18. **I.** Loquar ad Dominum meum cum sim puluis & cinis? Si me amplius reputaero, ecce tu stas contra me, & dicunt testimonium verum iniquitates meæ, nec possum contradicere. Si autem me vilificaero, & ad nihilum redegero, & ab omni propria

pia reputatione defecero, atque (sicut sum) pulverizauero; erit mihi propitia gratia tua, & vicina cordi meo lux tua: & omnis aestimatio quantulacumque minima, in valle nihilitatis meae submergetur, & peribit in aeternum. Ibi ostendis me mihi, quid sum, quid fui, & de quo veni: quia nihil sum, & nesciui. Si mihi ipsi relinquer, ecce nihil & tota infirmitas. Si autem subito me respexeris, statim fortis efficior, & nouo repleor gaudio. Et mirum valde, quod sic repente subleuor, & tam benignè à te complector, qui proprio pondere semper ad ima feror.

2. Facit hoc amor tuus, gratis praeueniens me, & in tam multis subueniens necessitatibus; à grauius quoque custodiens me periculis, & ab innumeris (ut verè dicam) eripiens malis. *Ioan. 12.* Me si quidem malè amando, me perdidisti: & te solum quarendo & purè amando, me & te pariter inueni, atque ex amore profundius ad nihilum me redegi. Quia tu, o dulcissime, facis mecum supra meritum omne; & supra id, quam audeo sperare vel rogare.

3. Benedictus sis Deus meus; quia licet ego omnibus bonis sim indignus, tua tamen nobilitas & infinita bonitas nunquam cessat *Mat. 5.* benefacere etiam ingratum, & longè te auersis. Conuerte nos ad te, ut simus grati, humiles, & deuoti; quia salus nostra tu es, virtus, & fortitudo nostra.

CAPVT IX.

Quòd omnia ad Deum, sicut ad finem vltimum, sunt referenda.

1. **F**ili, ego debeo esse finis tuus supremus & vltimatus, si verè desideras esse beatus. Ex hac intentione purificabitur affectus tuus, sepius ad seipsum & ad creaturas male incuruatus. Nam si te ipsum in aliquo quæris, statim in te deficiis & arescis. *Eccli. 1.* Omnia ergo ad me principaliter referas, quia ego sum, qui omnia dedi. Sic singula considera, sicut ex summo bono manantia; & ideo ad me, tanquam ad suam originem, cuncta sunt reducenda.

2. Ex me pusillus & magnus, pauper & diues, tanquam ex fonte viuo, aquam viuam hauriunt: & qui mihi sponte & liberè deseruiunt, gratiam pro gratia accipient. Qui autem extra me *Ioan. 4.* voluerit gloriari, vel in aliquo prinato bono delectari, non stabilietur in vero gaudio, neque in corde suo dilatabitur, sed multipliciter impiedietur & angustiabitur. Nihil ergo tibi de bono adscribere debes, nec alicui homini virtutem attribuas; sed totum da Deo, sine quo nihil habet homo. Ego totum dedi, ego totum te habere volo, & cū magna distinctione, gratiarum actiones requiro. *1. Cor. 1.*

3. Hæc est veritas, qua fugatur gloriæ vanitas. Et si intrauerit cælestis gratia & vera charitas, non erit aliqua inuidia, nec contentio cordis, neque priuatus amor, occupabit. Vincit enim omnia *1. Cor. 13.*

*Matth. 19.
& Luc. 18.*

nia diuina charitas, & dilatat omnes animæ vires. Si rectè sapias, in me solo gaudebis, in me solo sperabis: quia nemo bonus, nisi solus Deus, qui est super omnia laudandus, & in omnibus benedicendus.

CAPVT X.

Quòd spreto mundo, dulce est seruire Deo.

*1. N*unc iterum loquar Domine, & non flebo; dicam in auribus Dei mei, Domini mei, & regis mei, qui est in excelsis, *Psal. 30.* O quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti timentibus te? Sed quid es amantibus? quid toto corde tibi seruientibus? Verè ineffabilis dulcedo contemplationis tuæ, quam largiris amantibus te. In hoc maximè ostendisti mihi dulcedinem charitatis tuæ, quia cum non essem, fecisti me; & cum errarem longè à te, reduxisti me, vt seruirem tibi; & præcepisti, vt diligam te. *Genes. 1.
Psal. 118. &
Matth. 15.*

2. O fons amoris perpetui, quid dicam de te? Quomodo poterò tui obliuisci, qui mei dignatus es recordari, etiam postquam contabui & peri; Fecisti vltra omnem spem, misericordiam cum seruo tuo; & vltra omne meritum, gratiam & amicitiam exhibuisti. *Psal. 118.* Quid retribuam tibi pro gratia ista? Non enim omnibus datum est, vt omnibus abdicatis seculo renuncient, & monasticam vitam assumant. Nunquid magnum est, vt tibi seruiam, cui omnis creatura seruire tenetur? Non magnum mihi videri debet seruire tibi: sed hoc potius magnum mihi & mirandum apparet, quòd tam pauperem & indignum dignaris in seruum recipere, & dilectis seruis tuis adunare. *Indit. 16.*

3. Ecce omnia tua sunt, quæ habeo, & vnde tibi seruiò. Veruntamen vice versa, tu magis mihi seruis, quam ego tibi. Ecce cælum & terra, quæ in ministerium hominis creasti, præsto sunt; & faciunt quotidie, quæcumque mandasti. Et hoc parum est; quin etiam Angelos in ministerium hominis ordinasti. Transcendit autem hæc omnia, quòd tu ipse homini seruire dignatus es, & ipsum daturum ei promisti. *1. Cor. 4.
Psal. 90. &
Heb. 1.*

4. Quid dabo tibi, pro omnibus istis millibus bonis? Vtinam possem tibi seruire cunctis diebus vitæ meæ. Vtinam vel vno die, dignum seruitium exhibere sufficerem. Verè tu es dignus omni seruitio, omni honore, & laude æterna. Verè Dominus meus es, & ego pauper seruus tuus; qui totis viribus teneor tibi seruire, nec vnquam in laudibus tuis debeo fastidire. Sic volo, sic desidero; & quicquid mihi deest, tu digneris supplere. Magnus honor, magna gloria tibi seruire, & omnia propter te contemnere. Habebunt enim gratiam magnam, qui sponte se subiecerint tuæ sanctissimæ

atissimæ seruituti. Inuenient suauissimam Spiritus sancti consolationem, qui pro amore tuo omnem carnalem abiecerint delectationem. Consequentur magnam mentis libertatem, qui arctam pro nomine tuo ingrediuntur viam, & omnem mundanani neglexerint curam.

5. O grata & iucunda Dei seruitus, qua homo veraciter efficitur liber & sanctus. O sacer status religiosi famulatus, qui hominem angelis reddit æqualem, Deo placabilem, dæmonibus terribilem, & cunctis fidelibus commendabilem. O amplectendum & semper optandum seruitium, quo summum promeretur bonum, & gaudium acquiritur sine fine mansurum.

CAPVT XI.

Quod desideria cordis examinanda sunt, & moderanda.

1. **F**ili, oportet te adhuc multa addiscere, quæ necdum bene didicisti. Quæ sunt hæc Domine? Vt desiderium tuum ponas totaliter secundum beneplacitum meum; & tuus ipsius amator non sis, sed meæ voluntatis cupidus æmulator. Desideria te sæpe accendunt, & vehementer impellunt; sed considera, an propter honorem meum, an propter tuum commodum magis mouearis. Si ego sum in causa, bene contentus eris, quomodocumque ordinauero: si autem de proprio quasitu aliquid latet, ecce hoc est, quod te impedit & grauat.

2. Caue ergo, ne nimium innitaris super desiderio præconcepto, me non consulto; ne fortè postea poeniteat aut displiceat, quod primò placuit, & quasi pro meliore zelasti. Non enim omnis affectio, quæ videtur bona, statim est sequenda: sed neque omnis cōtraria affectio, ad primum fugienda. Expedi interdum refrenatione vti, etiam in bonis studiis & desideriis; ne per importunitatem, mentis distractionem incurras, ne aliis per indisciplinationem scandalum generes; vel etiam per resistantiam aliorum, subito turberis & corruas.

3. Interdum verò oportet violentia vti, & viriliter appetitui sensitivo contraire; nec aduertere, quid velit caro, & quid non velit: sed hoc magis satagere, vt subiecta sit etiam nolens spiritui: Et tamdiu castigari debet, & cogi seruituti subesse; donec parata sit ad omnia, paucisque contentari discat, & simplicibus delectari, nec contra aliquid inconueniens musitare.

*De informatione patientia, & luctamine aduersus
concupiscentias.*

*Heb. 10.
Job 7.*

1. **D**omine Deus, vt video, patientia est mihi valde necessaria, multa enim in hac vita accidunt contraria. Nam qualitercumque ordinauero de pace mea, non potest esse sine bello & dolore vita mea. Ita est fili. Sed volo te non talem querere pacem, qua tentationibus careat, aut contraria non sentiat; sed tunc etiam aestima te pacem inuenisse, cum fueris variis tribulationibus exercitatus, & in multis contrarietatibus probatus.

Jacob. 1.

2. Si dixeris te non posse multa pati, quomodo tunc sustinebis ignem purgatorij? De duobus malis, minus est semper eligendum. Vt ergo aeterna futura supplicia possis euadere, mala praesentia studeas pro Deo aequanimiter tolerare. An putas, quod homines seculi huius, nihil vel parum patientur? Nec hoc inuenies, etiam si delicatissimos quaesieris. Sed habent (inquis) multas delectationes, & proprias sequuntur voluntates, ideoque parum ponderant suas tribulationes. Esto, ita fit, vt habeant quicquid voluerint; sed quamdiu, (putas) durabit?

Psal. 67.

3. Ecce, quemadmodum fumus deficient abundantes in seculo, & nulla erit recordatio praeteritorum gaudiorum. Sed & cum adhuc viuunt, non sine amaritudine, & taedio, ac timore, in eis quiescunt. Ex eadem namque re, vnde sibi delectationem concipiunt, inde doloris poenam frequenter recipiunt. Iuste illis fit, vt quia inordinatè delectationes quaerunt & sequuntur, non sine confusione & amaritudine eas expleant.

*Ecclesi. 3.
Psal. 36.*

4. O quam breues, quam falsa, quam inordinata & terpes omnes sunt? Veruntamen praebrietate & caecitate non intelligunt, sed velut muta animalia, propter modicum corruptibilis vitae delectamentum, mortem animae incurrunt. Tu ergo fili, post concupiscentias tuas non eas, & a voluntate tua auertere. Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui.

5. Etenim si veraciter vis delectari, & abundantius a me consolari, ecce in contemptu omnium mundanorum, & in abscissione omnium infirmarum delectationum, erit benedictio tua, & copiosa tibi reddetur consolatio. Et quanto te plus ab omni creaturarum solatio subtraxeris, tanto in me suauiores & potentiores consolationes inuenies. Sed primò, non sine quadam tristitia & labore certaminis ad has pertinges. Obster inolita consuetudo, sed meliori consuetudine deuincetur. Remurmurabit caro, sed feruore spiritus frenabitur. Instigabit & exacerbabit serpens antiquus; sed oratione fugabitur; insuper & labore vtili, aditus ei magnus obstruetur.

CAPVT XIII.

De obedientia humilis subditi, ad exemplum Iesu Christi.

1. **F**lli, qui se subtrahere nititur ab obediētia, ipse se subtrahit à gratia. Et qui quærit habere priuata, amittit cōmunia. Qui non libenter & sponte suo superiori se subdit, signum est, quod caro sua necdum perfectè sibi obedit, sed sæpe recalcitrat & remurmurat. Disce ergo celeriter superiori tuo te submittere, si carnem propriam optas subiugare. Citiùs namque exterior vincitur inimicus, si interior homo non fuerit deuastatus. Non est molestior & peior anima hostis, quàm tu ipse tibi, non bene concordans spiritui. Oportet omnino verum te assumere tui ipsius contemptum, si vis præualere aduersus carnem & sanguinem.

2. **Q**uia adhuc nimis inordinatè te diligis, ideo plenè te resignare aliorum voluntati trepidas. Sed quid magnum, si tu, qui puluis es & nihil, propter Deum te homini subdis, quando ego omnipotens & altissimus, qui cuncta creauit ex nihilo, me homini propter te humiliter subieci? Factus sum omnium humillimus & infimus, vt tuam superbiam mea humilitate vinceres. Disce obtemperare puluis. Disce te humiliare terra & limus, & sub omnium pedibus incuruare. Disce voluntates tuas frangere, & ad omnem subiectionem te dare.

3. **E**xardesce contra te, nec patiaris tumorem in te viuere; sed ita subiectum & paruulum te exhibe, vt omnes super te ambulare possint, & sicut lutum platearum conculcare. Quid habes homo inanis conqueri? Quid sordide peccator potes contradicere exprobrantibus tibi, qui toties Deum offendisti, & infernum multoties meruisti? Sed pepercit tibi oculus meus, quia pretiosa fuit anima tua in conspectu meo; vt cognosceres dilectionem meam, & gratus semper beneficiis meis existeres; & vt ad veram subiectionem & humilitatem te iugiter dares, patienterque proprium contemptum ferres.

CAPVT XIV.

De occultis Dei iudicijs considerandis, ne extollamur in bonis.

1. **I**ntonas super me iudicia tua Domine, & timore ac tremore concutis omnia ossa mea, & exspauescit anima mea valde. Stotatonitus & considero, quia celi non sunt mundi in conspectu tuo. Si in angelis reperisti prauitatem, nec tamen pepercisti, quid fiet de me? Ceciderunt stellæ de cælo, & ego puluis quid præsumo? Quorū opera videbantur laudabilia, ceciderunt ad infima; & qui comedebant panem Angelorum, vidi siliquis delectari porcorū.

Nulla

2. Nulla est ergo sanctitas, si manum tuam, Domine, subtrahas. Nulla prodest sapientia, si gubernare desistas. Nulla iuuat fortitudo, si conseruare desinas. Nulla secura castitas, si eam non protegas. Nulla propria prodest custodia, si non adsit tua sacra uigilantia. Nam relictis, mergimur & perimus; uisitati uero erigimur & uiuimus. Instabiles quippe sumus, sed per te confirmamur: repescimus, sed à te accendimur.

3. O quam humiliter & abiectè, mihi de meipso sentiendum est, quam nihili pendendum, si quid boni uidear habere. O quam profundè submittere me debeo, sub abyssalibus iudiciis tuis Domine: ubi nihil aliud me esse inuenio, quam nihil & nihil. O pondus immensum, ô pelagus intransnatabile; ubi nihil de me reperio, quam in toto nihil! Ubi est ergo latebra gloriæ? Ubi confidentia de uirtute concepta? Absorpta est omnis gloriatio uana, in profunditate iudiciorum tuorum super me.

*Ecclesi. 23. &
Isaïa 29.*

4. Quid est omnis caro in conspectu tuo? Nunquid gloriabitur lutum, contra formantem se? Quomodo potest erigi uaniloquio, cuius cor in ueritate subiectum est Deo? Non cum totus mundus eriget, quem ueritas sibi subiecit; nec omnium laudantium ore mouebitur, qui totam spem suam in Deo firmavit. Nam & ipsi, qui loquuntur, ecce omnes nihil: deficient enim cum sonitu uerborum; ueritas autem Domini manet in æternum.

Psal. 126.

CAPVT XV.

Qualiter standum sit ac dicendum in omni re desiderabili.

iacob. 3.

1. **F**lli, sic dicas in omni re: Domine, si tibi placitum fuerit, fiat hoc ita. Domine, si fuerit honor tuus, fiat hoc in nomine tuo. Domine, si mihi uideris expedire, & utile esse probaueris, tunc dona mihi hoc uti ad honorem tuum. Sed si mihi nociuum fore cognoueris, nec animæ meæ saluti prodesse, aufer à me tale desiderium. Non enim omne desiderium est à Spiritu S. etiam si homini uideatur rectum & bonum. Difficile est pro uero iudicare, utrum spiritus bonus an alienus te impellat ad desiderandum hoc uel illud, an etiam ex proprio mouearis spiritu. Multi in fine sunt decepti, qui primò bono spiritu uidebantur inducti.

2. Igitur semper cum timore Dei & cordis humilitate desiderandum est & petendum, quicquid desiderabile menti occurrit: maximeque cum propria resignatione, mihi totum committendum est, atque dicendum: Domine, tu scis qualiter melius est, fiat hoc uel illud, sicut uolueris. Da, quod vis, & quantum vis, & quando vis. Fac mecum, sicut scis, & sicut tibi magis placuerit, & maior honor tuus fuerit. Pone me ubi vis, & liberè age mecum in omnibus.

omnibus. In manu tua sum, gyra & reuerfa me per circuitum. En
feruus tuus ego, paratus ad omnia: quoniam non desidero mihi
viuere, sed tibi; vtinam dignè & perfectè.

Oratio pro beneplacito Dei perficiendo.

3. **C**oncede mihi (benignissime Iesu) gratiam tuam, vt mecum *Sap. 9.*
fit, & mecum laboret, mecumq; vsque in finem perseueret.
Da mihi hoc semper desiderare & velle, quod tibi magis acce-
ptum est, & charius placet. Tua voluntas, mea fit: & mea volun-
tas, tuam semper sequatur, & optimè ei concordet. Sit mihi vnum
velle & nolle tecum, nec aliud posse velle aut nolle, nisi quod tu
vis & nolis.

4. Da mihi omnibus mori, quæ in mundo sunt; & propter te
amare contemni, & nesciri in seculo. Da mihi super omnia desi-
derata in te requiescere, & cor meum in te pacificare. Tu vera
pax cordis, tu sola requies, extra te dura sunt omnia & inquieta.
In hac pace in idipsum, hoc est, in te vno summo æterno bono, *Psal. 68.*
dormiam & requiescam, Amen.

CAPVT XVI.

Quòd verum solatium in solo Deo est quarendum.

1. **Q**uicquid desiderare possum, vel cogitare ad solatium meum,
non hic expecto, sed in posterum. Quòd si omnia solatia *Matth. 16.*
mundi solus haberem, & omnibus delitiis frui possem, certum
est, quòd diu durare non possent. Vnde non poteris anima mea
plenè consolari, nec perfectè recreari, nisi in Deo consolatore *Psal. 76.*
pauperum, ac susceptore humilium. Expecta modicum anima
mea, expecta diuinum promissum, & habebis abundantiam om-
nium bonorum in celo. Si nimis inordinatè ista appetis presen-
tia, perdes æterna & cælestia. Sint temporalia in vsu, æterna in
desiderio. Non potes aliquo bono temporali fatiari, quia ad hæc
fruenda non es creata.

2. Etiam si omnia creata bona haberes, non posses esse felix &
beata: sed in Deo, qui cuncta creauit, tota beatitudo tua & felici-
tas consistit. Non qualis videtur & laudatur à stultis mundi ama- *Sap. 2.*
toribus, sed qualem expectant boni Christi fideles, & prægustant
interdum spirituales ac mundicordes, quorum conuersatio est
in cælis. Vanum est & breue omne humanum solatium. Beatum *Phil. 5.*
& verum solatium, quod intus à veritate percipitur. Deuotus
homo vbique secum fert consolatorem suum Iesum, & dicit ad
eum: Adesto mihi Domine Iesu, in omni loco & tempore. Hæc
mihi sit consolatio, libenter velle carere omni humano solatio.

Et si tua defuerit consolatio, sit mihi tua voluntas & iusta probatio pro summo solatio. Non enim in perpetuum irasceris, neque in aeternum comminaberis.

CAPVT XVII.

Quod omnis sollicitudo in Deo ponenda sit.

1. **F**ili, sine me tecum agere, quod volo: ego scio, quid expediat tibi. Tu cogitas, vt homo: tu sentis in multis sicut humanus suadet affectus. Domine, verum est quod dicis: Maior est sollicitudo tua pro me, quam omnis cura, quam ego gerere possum pro me. Nimis enim casualiter stat, qui non proicit omnem sollicitudinem suam in te Domine, dummodo voluntas mea recta & firma ad te permaneat, fac de me, quicquid tibi placuerit. Non enim potest esse nisi bonum, quicquid de me feceris.

*Matt. 6. &
Ioan. 6.*

2. Si me vis esse in tenebris, sis benedictus: & si me vis esse in luce, sis iterum benedictus. Si me dignaris consolari, sis benedictus: & si me vis tribulari, sis æquè semper benedictus. Fili, si oportet te stare, si mecum desideras ambulare. Ita promptus esse debes ad patiendum, sicut ad gaudendum. Ita libenter debes esse inops & pauper, sicut plenus & diues.

Job 2.

3. Domine, libenter patiar pro te, quicquid volueris venire super me. Indifferenter volo de manu tua bonum & malum, dulce & amarum, lætum & triste suscipere, & pro omnibus mihi contingentibus gratias agere. Custodi me ab omni peccato, & non timebo mortem nec infernum. Dummodo in aeternum me non proicias, nec deleas de libro vitæ, non mihi nocebit, quicquid venerit tribulationis super me.

Psal. 22.

CAPVT XVIII.

Quod temporales miseria exemplo Christi a quamimiter sunt ferenda.

*Ioan. 3.
Isaia 53.
Luca 2.*

1. **F**ili, ego descendi de cælo pro tua salute; suscepi tuas misérias, non necessitate, sed charitate trahente: vt patientiam disceres, & temporales misérias non indignanter ferres. Nam ab hora ortus mei, vsque ad exitum in cruce, non defuit mihi tolerantia doloris. Defectum rerum temporalium magnum habui: multas querimonias de me frequenter audiui: confusiones & opprobria benignè sustinui: pro beneficiis, ingratitude recepisti: pro miraculis, blasphemias: pro doctrina, reprehensiones.

Ioan. 5.

2. Domine, quia tu patiens fuisti in vita tua, in hoc maximè implendo præceptum Patris tui: dignum est, vt ego misellus peccator, secundum voluntatem tuam patienter me sustineam: & donec

donec ipse volueris, onus corruptibilis vitæ pro salute mea portem. Nam etsi onerosa sentitur præsens vita, facta est tamen iam per gratiam tuam valde meritoria; atque exemplo tuo, & sanctorum tuorum vestigiis, infirmis tolerabilior & clarior: Sed & multo magis consolatoria, quam olim in lege veteri fuerat, quum porta cæli clausa peristeret; & obscurior etiam via ad cælum videbatur, quando tam pauci regnum cælorum querere curabant. Sed neque qui tunc iusti erant & saluandi, ante passionem tuam & sacræ mortis debitum, cæleste regnum poterant introire.

Matth. 7.

3. O quantas tibi gratias teneor referre, quòd viam rectam & bonam dignatus es mihi & cunctis fidelibus ad æternum regnum tuum ostendere? Nam via tua, via nostra: & per sanctam patientiam ambulamus ad te, qui es corona nostra. Nisi tu nos præcessisses & docuisses, quis sequi curaret? Heu quanti longè retroque manerent, nisi tua præclara exempla inspicerent. Ecce, adhuc tepescimus auditis tot signis tuis & doctrinis: quid fieret, si tantum lumen ad sequendum te non haberemus.

Ioan. 12.

CAPVT XIX.

De tolerantia iniuriarum, & quis verus patiens probetur.

I. **Q**uid est quod loqueris fili? Cessa conqueri, considerata mea & aliorum sanctorum passione. Nondum vsque ad sanguinem restitisti. Parum est, quod tu pateris, in cõparatione eorum, qui multa passi sunt, tam fortiter tentati, tam grauitè tribulati, tam multipliciter probati & exercitati. Oportet te igitur aliorum grauiora ad mentem reducere, vt leuius feras tua minima. Et si tibi minima non videntur, vide ne & hoc tua faciat impatientia. Siue tamen parua siue magna sint, stude cuncta patienter ferre.

Hebr. 12.

Hebr. 11.

2. Quanto melius ad patiendum te disponis, tanto sapientius agis, & amplius promereri; feres quoque leuius, animo & vsu ad hoc non segniter paratis. Nec dicas: Non valeo hæc ab homine tali pati, nec huiuscemodi mihi patienda sunt. Graue enim intulit damnum, & impropèrat mihi, quæ nunquam cogitaueram, sed ab alio libenter patiar, & sicut patienda videro. Inspiciens est talis cogitatio, quæ virtutem patientiæ non considerat, nec à quo coronanda erit; sed magis personas & offensas sibi illatas perpendit.

3. Non est verus patiens, qui pati non vult, nisi quantùm sibi visum fuerit, & à quo sibi placuerit. Verus autè patiens non attendit à quo homine, vtrum à Prelato suo, an ab aliquo æquali aut inferiori; vtrum à bono & sancto viro, vel à peruerso & indigno exerceatur; sed indifferenter ab omni creatura, quantumcunque & quotiescunque ei aliquid aduersi acciderit; totum hoc de ma-

RR

nu Dei gratanter accipit, & ingens lucrum reputat; quia nil apud Deum quantumlibet paruum, pro Deo tamen passum, poterit sine merito transire.

Tim. 2. 4. Esto itaque expeditus ad pugnam, si vis habere victoriam. Sine certamine non potes venire ad patientiæ coronam. Si pati non vis, recusas coronari. Si autem coronari desideras, certa viriliter, sustine patienter. Sine labore non tenditur ad requiem; nec sine pugna, peruenitur ad victoriam. Fiat Domine mihi possibile per gratiam, quod mihi impossibile videtur per naturam. Tu scis, quod modicum possum pati, & quod citò deiicior, leui exurgente aduersitate. Efficiatur mihi qualibet exercitatio tribulationis, pro nomine tuo amabilis & optabilis. Nam pati & vexari pro te, valde salubre est animæ meæ.

CAPVT XX.

De confessione propria infirmitatis, & huius vita miserij.

Psal. 31. 1. **C**onfitebor aduersum me iniustitiam meam: confitebor tibi Domine infirmitatem meam. Sæpe parua res est, quam me deiicit & contristat. Propono me fortiter acturum, sed quum modica tentatio venerit, magna mihi angustia fit. Valde vilis quandoque res est, unde grauis tentatio prouenit: Et dum puto me aliquantulum tutum, cum non sentio, inuenio me nonnquam penè deiictum ex leui flatu.

Psal. 24.
Psal. 68. 2. Vide ergo Domine humilitatem meam, & fragilitatem tibi vndique notam. Miserere, & eripe me de luto, vt non infigat, ne permaneam deiictus vsquequaque. Hoc est, quod me frequenter reuerberat, & coram te confundit; quod tam labilis sum & infirmus, ad resistendum passionibus. Etsi non omnino ad consensionem, tamen mihi etiam molesta & grauis est earum insectatio, & tædet valde sic quotidie viuere in lite. Ex hinc nota mihi fit infirmitas mea, quia multo facilius irruunt abominandæ semper phantasiæ, quam discedunt.

3. Vtinam fortissime Deus Israël, zelator animarum fidelium, respicias serui tui laborem & dolorem, assisteque illi in omnibus, ad quæcumque perrexerit. Robora me cælesti fortitudine, ne vetus homo misera caro spiritui necdum plenè subiecta, præualeat dominari; aduersus quam certare oportebit, quamdiu spiratur in hac vita miserima. Heu qualis est hæc vita; vbi non desunt tribulationes & miserix, vbi plena laqueis & hostibus sunt omnia. Nam vna tribulatione seu tentatione recedente, alia accedit; sed & priore adhuc durante conflictu, alij plures superueniunt, & insperatè.

4. Et quomodo potest amari vita, tantas habens amaritudines,

tot subiecta calamitatibus & miseriis? Quomodo etiam dicitur vita tot generans mortes & pestes? Et tamen amatur, & delectari in ea à multis queritur. Reprehenditur frequenter mundus, quòd fallax sit & vanus, nec tamen facillè relinquitur, quia còcupiscentiæ carnis nimis dominantur. Sed alia trahunt ad amandum, alia ad contemnendum. Trahunt ad amorem mundi desiderium carnis, desiderium oculorum, & superbia vitæ; sed pœnæ ac miseriæ, iustè sequentes ea, odium mundi pariunt & tædium.

1. Ioan. 2.

5. Sed vincit, proh dolor, delectatio prava mentem mundo deditam, & esse sub sentibus delicias reputat: quia Dei suavitatem, & internam virtutis amœnitatem, nec vidit, nec gustavit. Qui autem mundum perfectè contemnunt, & Deo viuere sub sancta disciplina student, isti diuinam dulcedinem, veris abrenunciatoribus promissam, non ignorant, & quàm grauiter mundus errat, & variè fallitur, clarius vident.

Iob 30.

CAPVT XXI.

Quòd in Deo, super omnia bona & dona, requiescendum est.

1. **S**uper omnia & in omnibus, requiesces anima mea in Domino semper, quia ipse sanctorum æterna requies. Da mihi dulcissime & amantissime Iesu, in te super omnem creaturam requiescere; super omnem salutem & pulchritudinem, super omnem gloriam & honorem; super omnem potentiam & dignitatem; super omnem scientiam & subtilitatem; super omnes diuitias & artes; super omnem lætitiã & exultationem; super omnem famam & laudem; super omnem suauitatem & consolationem; super omnem spem & promissionem; super omne meritum & desiderium, super omnia dona & munera, quæ potes dare & infundere; super omne gaudium & iubilationem, quã potest mens capere & sentire: denique super Angelos & Archangelos, & super omnem exercitum cæli; super omnia visibilia & inuisibilia; & super omne, quod tu Deus meus non es.

Rom. 8.

2. Quia tu Dñe Deus meus, super omnia optimus es: tu solus altissimus, tu solus potentissimus, tu solus sufficientissimus & plenissimus: tu solus suauissimus & solatiofissimus: tu solus pulcherrimus & amantissimus: tu solus nobilissimus & gloriosissimus super omnia, in quo cuncta bona simul & perfectè sunt, & semper fuerunt, & erunt: Atque ideo minus est & insufficiens, quicquid præter te ipsum mihi donas, aut de teipso reuelas, vel promittis, te non viso nec plenè adepto. Quoniam quidem non potest cor meum veraciter requiescere, nec totaliter contentari; nisi in te requiescat, & omnia dona omnemque creaturam transcendat.

3.

Psal. 53.

3. O mi dilectissime sponse Iesu Christe, amator parissime, dominator vniuersæ creaturæ; quis mihi det pennas veræ libertatis, ad volandum & pausandum in te? O quando ad plenum dabitur mihi vacare & videre quàm suavis es Domine Deus meus? Quando ad plenum me recolligam in te, vt præ amore tuo non sentiam me, sed te solum supra omnem sensum & modum, in modo non omnibus noto. Nunc autem frequenter gemo, & infelicitatem meam cum dolore porto: quia multa mala in hac valle miseriarum occurrunt, quæ me sæpius conturbant, contristant, & obnubilant: sæpius impediunt & distrahunt, alliciunt & implicent, ne liberum habeam accessum ad te: & ne iucundis fruatur amplexibus, præsto semper beatis spiritibus.

Deut. 12.

4. Moueat te suspirium meum, & desolatio multiplex in terra. O Iesu, splendor æternæ gloriæ, solamen peregrinantis animæ, apud te est os meum sine voce, & silentium meum loquitur tibi. Usquequò tardat venire Dominus meus? Veniat ad me pauper-culum suum, & lætum faciat. Mittat manum suam, & miserum eripiat de omni angustia. Veni, veni; quia sine te nulla erit læta dies aut hora; quia tu lætitia mea, & sine te vacua est mensa mea. Miser sum, & quodammodo incarceratus, & compedibus grauat-
tus; donec luce præsentis tuæ me reficias, ac libertati dones, vul-
tumque amicabilem demonstras.

5. Quærant alij pro te aliud, quodcumque libuerit; mihi aliud interim nil placet nec placebit, nisi tu Deus meus, spes mea, salus æterna. Non reticebo, nec deprecari cessabo: donec gratia tua reuertatur, mihi que tu intus loquaris: Ecce assum: Ecce ego ad te, quia inuocasti me. Lachrymæ tuæ, & desiderium animæ tuæ, humiliatio tua, & contritio cordis inclinauerunt me, & adduxerunt ad te. Et dixi: Domine, vocaui te, & desideravi frui te, paratus omnia respuere propter te. Tu enim prior excitaisti me, vt quærerem te. Sis ergo benedictus Domine, qui fecisti hanc bonitatem cum seruo tuo, secundum multitudinem misericordiæ tuæ.

Psal. 85.

6. Quid habet vltra dicere seruus tuus coram te, nisi vt humiliet se valde ante te, memor semper propriæ iniquitatis & vilitatis? Non enim est similis tui, in cunctis mirabilibus cæli & terræ: sunt opera tua bona valde, iudicia vera: & prouidentia tua reguntur vniuersa. Laus ergo tibi & gloria, ô Patris sapientia; te laudet & benedicat os meum, anima mea, & cuncta creata simul.

CAPVT XXII.

*De recordatione multiplicium beneficiorum Dei.**Psal. 112.*

1. **A**peri Domine cor meum in lege tua, & in præceptis tuis doce me ambulare. Da mihi intelligere voluntatem tuam, &

cum

eum magna reuerentia ac diligenti consideratione, beneficia tua tam in generali quàm in speciali memorari, vt dignè tibi ex hinc valeam gratias referre. Verùm scio & confiteor, nec pro minimo puncto me posse debitas gratiarum laudes persoluere. Minor ego sum omnibus bonis mihi præstitis; & cum tuam nobilitatem at- tendo, deficit præ magnitudine spiritus meus.

2. Omnia, quæ in anima habemus & corpore, & quæcumque exterius vel interius, naturaliter vel supernaturaliter posside- mus, tua sunt beneficia: & te beneficium, pium, ac bonum com- mēdant, à quo bona cuncta accepimus. Et si alius plura, alius pau- ciora accepit, omnia tamen tua sunt, & sine te nec minimum po- test haberi: Ille, qui maiora accepit, non potest merito suo glo- riari, neque super alios extolli, nec minori insultare; quia ille maior & melior, qui sibi minus adscribit, & in regratiando hu- milior est, atque deuotior. Et qui omnibus viliorem se existimat, & indigniorem se iudicat, aptior est ad percipienda maiora.

3. Qui autem pauciora accepit, contristari non debet, nec in- dignantet ferre, neque ditioni inuidere: sed te potius attendere, & tuam bonitatem maximè laudare, quòd tam affluenter, tam gra- tis & libenter, sine personarum acceptione tua munera largiris. Omnia ex te, & ideo in omnibus es laudandus. Tu scis, quid vni- cuique donari expediat, & cur iste minus & ille amplius habeat, non nostrum, sed tuum est hoc discernere, apud quem singulo- rum definita sunt merita.

4. Vnde Domine Deus, pro magno etiam reputo beneficio, nō multa habere, vnde exterius & secundum homines laus & gloria apparet: ita vt considerata quis paupertate & vilitate personæ suæ, non modò nullam grauitatem, aut tristitiam, vel deiectionem inde concipiat, sed potius cōsolationem & hilaritatem ma- gnam: quia tu Deus pauperes & humiles, atque huic mundo de- spectos, tibi elegisti in familiares & domesticos. Testes sunt ipsi 1. Cor. 1. Apostoli tui, quos Principes super omnem terram constituisti. Psal. 44. Fuerunt tamen sine querela conuersati in mundo, tam humiles & 1. Thess. 2. simplices, sine omni malitia & dolo, vt etiam pati contumelias gauderent pro nomine tuo, & quæ mundus abhorret, ipsi ample- Act. 5. cterentur affectu magno.

5. Nihil ergo amatorem tuum & cognitorem beneficiorum tuorum, ita lætificare debet, sicut voluntas tua in eo, & benepla- citum æternæ dispositionis tuæ. De qua tantum contentari de- bet & consolari, vt ita libenter velit esse minimus, sicut aliquis optaret esse maximus, & ita pacificus & contentus in nouissimo, sicut in loco primo, atque ita libèter despicibilis & abiectus, nul- lius quoque nominis & famæ, sicut cæteris honorabilior & maior

in

384 DE IMITATIONE CHRISTI
in mundo. Nam voluntas tua, & amor honoris tui, omnia excedere debet, & plus eum consolari, magisque placere, quam omnia beneficia sibi data vel danda.

CAPVT XXIII.

De quatuor magnam importantibus pacem.

a Matt. 26.
b Ioan. 5. 6.
c 1. Cor. 10.
d Luc. 14.
e Matt. 6.
f Matt. 5.
1. **F**ili, nunc docebo te viam pacis & verae libertatis. Fac Domine, quod dicis, quia hoc mihi gratum est audire. *a* Stude filius alterius potius facere voluntatem, quam tuam. *b* Elige semper minus, quam plus habere. *c* Quare semper inferiorem locum, & omnibus subesse. *d* Opta semper & ora, ut voluntas Dei integre in te fiat. Ecce talis homo ingreditur fines pacis & quietis.

2. *a* Domine, sermo tuus iste brevis, multum in se continet perfectionis. Paruus est dictu, sed plenus sensu, & vber in fructu. Nam si posset a me fideliter custodiri, non deberet tam facilis in me turbatio oriri: nam quoties me impacatum sentio & grauatum, ab hac doctrina me recessisse inuenio. Sed tu, qui omnia potes, & animam profectum semper diligis, adauge maiorem gratiam; ut possim tuum complere sermonem, & meam perficere salutem.

Oratio contra cogitationes malas.

Psal. 70.
Isaia 45.
3. **D**omine Deus meus, ne elongeris a me: Deus meus, in auxilium meum respice: quoniam insurrexerunt in me variae cogitationes & timores magni, affligentes animam meam. Quomodo pertransibo illaesus? Quomodo perfringam eas? Ego, inquit, ante te ibo, & gloriosos terras humiliabo. Aperiam ianuam carceris, & arcana secretorum reuelabo tibi. Fac Domine, ut loqueris, & fugiant a facie tua omnes iniquae cogitationes. Haec spes & vnica consolatio mea, ad te in omni tribulatione confugere, tibi confidere, te ex intimo inuocare, & patienter consolationem tuam expectare.

Oratio pro illuminatione mentis.

Matt. 8.
4. Clarifica me, Iesu bone, claritate interni luminis, & educ de habitaculo cordis mei, tenebras vniuersas. Cohibe euagationes multas, & vim facientes elide tentationes. Pugna fortiter pro me, & expugna malas bestias, concupiscentias dico illecebrosas; ut fiat pax in virtute tua, & abundantia laudis tuae resonet in aula sancta, hoc est, in conscientia pura. Impera ventis & tempestatibus; dic mari, quiesce: & Aquiloni, ne flaueris, & erit tranquillitas magna.

5. Emitte lucem tuam & veritatem, ut luceant super terram: quia terra sum inanis & vacua, donec illumines me. Effunde gratiam

etiam desuper, perfunde cor meum rore caelesti, ministra deuotionis aquas, ad irrigandum faciem terræ, ad producendum fructum bonum & optimum. Eleua mentem pressam mole peccatorum, & ad caelestia totum desiderium meum suspende: vt gustata suauitate supernæ felicitatis, pigeat de terrenis cogitare. *Psalms. 42.*

6. Rape me, & eripe ab omni creaturarum indurabili consolatione, quia nulla res creata appetitum meum valet plenarie quietare & consolari. Iunge me tibi inseparabili dilectionis vinculo, quoniam tu solus sufficis amanti, & absque te friuola sunt vniuersa.

CAPVT XXIV.

De imitatione curiosa inquisitionis, super alterius vita.

1. **F**ili, noli esse curiosus, nec vacuas gerere sollicitudines. *a Eccli. 3. & 1. Tim. 5. b Ioan. 21. c Gal. 9.* Quid hoc vel illud ad te? tu me sequere. *b* Quid enim ad te, vtrum ille sit talis vel talis: aut iste sic & sic agit, vel loquitur? *c* Tu non indiges respondere pro alijs, sed pro teipso rationem reddes. Quid ergo te implicat? Ecce, ego omnes cognosco, & cuncta quæ sub sole fiunt, video & scio, qualiter cum vnoquoque sit, quid cogitet, quid velit, & ad quem finem tendat eius intentio. Mihi igitur omnia committenda sunt, tu vero serua te in bona pace, & dimitte agitantem agitare quantum voluerit. Veniet super eum, quicquid fecerit vel dixerit, quia me fallere non potest.

2. Non sit tibi curæ de magni nominis umbra, non de multorum familiaritate, nec de priuata hominum dilectione. Ista enim generant distractiones, & magnas in corde obscuritates. Libenter loquerer tibi verbum meum, & abscondita reuelarem, si aduentum meum diligenter obseruares, & ostium cordis mei aperires. Esto prouidus, & vigila in orationibus, & humilia te in omnibus.

CAPVT XXV.

In quibus firma pax cordis & verus profectus consistit.

1. **F**ili, ego loquutus sum: *Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis, non quomodo mundus dat, ego do vobis.* *Ioan. 14.* Pacem omnes desiderant, sed quæ ad veram pacem pertinent, non omnes curant. Pax mea cum humilibus & mansuetis corde. Pax tua erit in multa patientia. Si me audieris, & vocem meam sequutus fueris, poteris multa pace frui. Quid igitur faciam, In omni re attende tibi, quid facias, & quid dicas: & omnem intentionem tuam ad hoc dirige, vt mihi soli placeas & extra me nihil cupias vel queas. Sed & de aliorum dictis vel factis nil temere iudices, nec cura

B b

rebus

rebus tibi non commissis te implices: & poterit fieri, vt parum vel raro turberis.

2. Nunquam autem sentire aliquam turbationem, nec aliquam pati cordis vel corporis molestiam, non est presentis temporis, sed status æternæ quietis. Non ergo æstimes te veram pacem inuenisse, si nullam senseris gravitatem; nec tunc totum esse bonum, si neminem pateris aduersarium; nec hoc esse perfectum, si cuncta fiant secundum tuum affectum. Neque tunc aliquid magni te repute, aut specialiter dilectum æstimes, si in magna fueris deuotione atque dulcedine; quia in istis non cognoscitur verus amator virtutis; nec in istis consistit profectus & perfectio hominis.

3. In quo ergo Domine? In offerendo te ex toto corde tuo voluntati diuinæ; non quærendo, quæ tua sunt, nec in paruo, nec in magno, nec in tempore, nec in æternitate; ita vt vna æquali facie, in gratiarum actione permanens, inter prospera & contraria, omnia æqua lance pensando. Si fueris tam fortis & longanimis in spe, vt subtracta interiori consolatione, etiã ad ampliora sustinenda cor tuum præparaueris; nec te iustificaueris, quasi hæc tantaque pati non deberes; sed me in omnibus dispositionibus iustificaueris, & sanctum laudaueris: tunc in vera & recta via pacis ambulas, & spes indubitata erit, quod rursus in iubilo faciem meam sis visurus. Quod si ad plenum tui ipsius contemptum peruenieris, scito, quod tunc abundantia pacis perfrueris, secundum possibilitatem tui incolatus.

C A P V T XXVI.

De eminentia libera mentis, quam supplex oratio magis meretur quam lectio.

1. **D**omine, hoc opus est perfecti viri, nunquam ab intentione cælestium animum relaxare: & inter multas curas quasi sine cura transire, non more torpentis, sed prærogatiua quadam libera mentis, nulli creaturæ inordinata affectione adhærendo.

2. Obsecro te piissime, Deus meus, præserua me à curis huius vitæ, ne nimis implicer; à multis necessitatibus corporis, ne voluptate capiar; ab vniuersis animæ obstaculis, ne molestijs fractus deiciar. Non dico ab his rebus, quas toto affectu ambit vanitas mundana; sed ab his miserijs, quæ animam serui tui, communi maledictio mortalitatis, ponaliter grauant & retardant; ne in libertatem spiritus quoties liberit, valeat introire.

3. O Deus meus, dulcedo ineffabilis; verte mihi in amaritudinem omnem consolationem carnalem, ab æternorum amore me
abstra-

*Genes. 3.
Roman. 7.*

abstrahentem; & ad se, intuitu cuiusdam boni delectabilis præsentis, malè allicientem. Nō me vincat, Deus meus, nō me vincat caro & sanguis; nō me decipiat mundus, & brevis gloria eius; nō me supplantet diabolus, & astutia illius. Da mihi fortitudinē resistendi, patientiā tolerandi, constantiam perseverandi. Da pro omnibus mundi cōsolationibus, suavissimam spiritus tui vnctiōnem; & pro carnali amore, tui nominis infunde amorem.

4. Ecce cibus, potus, vestis, ac cætera vtenfilia, ad corporis sustentaculum pertinentia, feruenti spiritui sunt onerosa. Tribue talibus sementis, temperatè vti, non desiderio nimio implicari. Abijcere omnia non licet, quia natura sustentāda est. Requiritur autem superflua, & quæ magis delectant, lex sancta prohibet, nā aliās caro aduersus spiritum insolesceret. Inter hæc, quæso, manus tua me regat & doceat, ne quid nimium fiat.

CAPVT XXVII.

Quod priuatus amor à summo bono maximè retardat.

Illi, oportet te dare totum pro toto, & nihil tuiipsius esse.

Scito, quod amor tuiipsius magis nocet tibi, quā aliqua res mundi. Secundum amorem & affectum, quem geris, quælibet res plus vel minus adhæret. Si fuerit amor tuus purus, simplex, & bene ordinatus, eris sine captiuitate rerum. Noli concupiscere, quod non licet habere. Noli habere, quod te potest impedire, & libertate interiori priuare. Mirum, quod non ex toto fundo cordis teipsum mihi committis, cum omnibus quæ desiderare potes vel habere.

2. Quare vano mœrore confumeris? Cur superfluis curis fatigaris? Sta ad beneplacitū meum, & nullū patieris detrimentum. Si quæris hoc vel illud, & volueris esse ibi, propter tuum commodum & proprium beneplacitum magis habendum nunquam eris in quietudine, nec liber à sollicitudine; quia in omni re reperietur aliquis defectus, & in omni loco erit, qui aduersetur.

3. Iuuat igitur, non quælibet res adepta, vel multiplicata exteriorius; sed potius contempta & decisa ex corde radicitus. Quod nō tantum de censu æris & diuitiarum intelligas, sed de honoris etiā ambitu, ac vanæ laudationis desiderio, quæ omnia transcunt cum mundo. Munit parum locus, si deest spiritus feruoris; nec diu stabit pax illa quæ sita forinsecus, si vacat à vero fundamento status cordis. Hoc est, nisi steteris in me, permutare te potes, sed non meliorare. Nam occasione orta & accepta, inuenies quod fugisti, & amplius.

Oratio pro purgatione cordis & celesti sapientia.

*Pſalm. 50.
Ephes. 3.
Matth. 6.*

4. Confirma me Deus, per gratiam sancti Spiritus. Da virtutem corroborari in interiori homine, & cor meum ab omni inutili sollicitudine & angore euacuare; nec varijs desiderijs trahi cuiuscunque rei vilis aut preciosa; sed omnia inspicere sicut transeuntia, & me pariter cum illis transiturum; quia nihil permanens sub sole, vbi omnia vanitas, & afflictio spiritus. O quam sapiens, qui ita considerat.

Ecc. 1. & 2.

Sap. 9.

5. Da mihi (Domine) celestē sapientiā, vt discam te super omnia querere, & inuenire; super omnia sapere, & diligere; & cetera, secundum ordinē sapiētiæ tuę, prout sunt intelligere. Da prudenter declinare blandientem, & patienter ferre aduersantem; quia hæc magna sapientia, non moueri omni vento verborum; nec aurem malè blandienti præbere Sireni: sic enim incepta pergitur via securè.

Ephes. 4.

CAPVT XXVIII.

Contra linguas obrectatorum.

1. Cor. 4.

I. Illi, non ægrè feras, si quidam de te malè senserint, & dixerint quod non libenter audias. Tu deteriora de teipso sētere debes, & neminem infirmiozem te credere. Si ambulas ab intra, non multum ponderabis volantia verba. Est non parua prudentia, filere in tempore malo, & introrsus ad me conuerti; nec humano iudicio disturbari.

Ioan. 16.

2. Non sit pax tuā in ore hominum. Siue enim bene siue malè interpretati fuerint, non es ideo alter homo. Vbi est vera pax, & vera gloria? Nonne in me? Et qui non appetit hominibus placere, nec timet displicere, multa perfruetur pace. Ex inordinato amore & vano timore oritur omnis inquietudo cordis & distractio sensuum.

CAPVT XXIX.

Qualiter instante tribulatione, Deus inuocandus est, & benedicendus.

*Iob 1.
Pſalm. 112.*

I. Sit nomen tuum (Domine) benedictum in secula, qui voluisti hanc tentationem & tribulationem venire super me. Non possum eam effugere, sed necesse habeo ad te confugere; vt me adiuues, & in bonum mihi conuertas. Domine, modò sum in tribulatione, & non est cordi meo bene, sed multum vexor à presenti passione. Et nunc pater dilecte, quid dicam? Deprehensus sum inter angustias. Saluifica me ex hora hac. Sed propterea veni in hanc horam, vt tu clarificeris, cum fuero valde humiliatus, &

Matth. 26.

& per te liberatus. Complaceat tibi Domine, vt eruas me; nam ego pauper, quid agere possum, & quò ibo sine te? Da paciētiam Domine, etiam hac vice. Aduua me Deus meus, & non timebo, quantumcunque grauatũ fuero. *Psalm. 39.*

2. Et nunc inter hæc quid dicam? Domine, fiat voluntas tua. Ego bene merui tribulari & grauari: oportet vtique vt sustineã, & vtinam patienter, donec transeat tempesta, & melius fiat. Potens est autem omnipotens manus tua, etiam hanc tentationem à me auferre, & eius impetum mitigare; ne penitus succumbam, quemadmodum & prius sæpius egisti mecum, Deus meus, misericordia mea. Et quanto mihi difficilius, tanto tibi facilius est hæc mutatio dexteræ excelsi. *Matth. 6.* *Psalm. 76.*

CAPVT XXX.

De diuino petendo auxilio, & confidentia recuperanda gratia.

1. **F**lli, ego Dominus cõfortans in die tribulationis. Venias ad me, cum tibi nõ fuerit bene. Hoc est quod maximè consolationem impedit caelestem, quia tardiùs te conuertis ad orationem. Nam antequam me intentè roges, multa interim solatia quaris, & recreas te in externis. Ideo què fit, vt parum omnia profint; donec aduertas, quia ego sum, qui eruo sperantes in me; nec est extra me valens auxilium, neque vtile consilium, sed neque durable remedium. Sed iam resumpro spiritu post tempestatem, reconualece in luce miserationum mearum; quia propè sum, (dicit Dominus) vt restaurem vniuersa non solùm integrè, sed & abundanter ac cumulatè. *Nahum. 1.* *Matth. 11.*

2. Nunquid mihi quicquam est difficile, aut ero similis dicenti & non facienti? Vbi est fides tua? Sta firmiter & perseuerãter. Esto longanimis & vir fortis, veniet tibi consolatio in tempore suo. Expecta me, exspecta; veniam, & curabo te. Tentatio est, quæ te vexat; & formidò vana, quæ te exteret. Quid importat sollicitudo de futuris contingentibus, nisi vt tristitiam super tristitiam habeas? Sufficit diei malitia sua. Vanum est & inutile, de futuris conturbari vel gratulari, quæ fortè nunquam euenient. *Matth. 23.* *Matth. 6.*

3. Sed humanum est, huiusmodi imaginationibus illudi, & parui adhuc animi signum, tam leuiter trahi à suggestionem inimici. Ipse enim nõ curat, vtrũ veris an falsis illudat & decipiat; vtrũ presentium amore, aut futurorum formidine prosterнат. Non ergo turbetur cor tuum, neque formidet. Crede in me, & in misericordia mea habeto fiduciam. Quando tu putas te elongatum à me, sæpe sum propinquior. Quando tu æstimas penè totum perditum, tunc sæpe maius merendi instat lucrum. Non est totum *Psalm. 90.*

perditum, quando res accidit in contrarium. Non debes iudicare secundum præsens sentire; nec sic grauitate alicui vndecumque venienti inharere & accipere, tanquam omnis spes sit ablata emergendi.

4. Noli putare te relictum ex toto, quãuis ad tempus tibi miserim aliquam tribulationem, vel etiam optatam subtraxerim consolationem: sic enim transitur ad regnum cælorum. Et hoc sine dubio magis expedit tibi & cæteris seruis meis, vt exercitemini aduersis, quàm si cuncta ad libitum haberetis. Ego noui cogitationes absconditas, quia multum expedit pro salute tua, vt interdum sine sapore relinquaris; ne fortè eleueris in bono successu, & tibi ipsi placere velis in eo, quod non es. Quod dedi, auferre possum: & restituere, quum mihi placuerit.

Iacobi 1.

5. Quum dederò, meum est; quum subtraxero, tuum non tuli; quia meum est omne datum bonum, & omne donum perfectum. Si tibi immiserò grauitatem, aut quamlibet contrarietatem, ne indigneris, neque concidat cor tuum; ego citò subleuare, possum & omne onus in gaudium transmutare. Verumtamè iustus sum, & recommendabilis multum, quum sic facio totum. Si rectè facis, & in veritate aspicias, nunquam debes propter aduersa tam deiectè contristari, sed magis gaudere, & gratias agere; imò hoc vnicum reputare gaudium, quòd affligens te doloribus, non parco tibi. Sicut dilexit me Pater, & ego vos diligo, dixi dilectis discipulis meis; quos vtique non nisi ad gaudia temporalia, sed ad magna certamina; non ad honores, sed ad despectiones: non ad ocium, sed ad labores: non ad requiè, sed ad afferendum fructum multum in patientia. Horum memento fili mi verborum.

1 Ioan. 16.

C A P V T XXXI.

De neglectu omnis creatura, vt creator possit inueniri.

1. **D**omine, bene indigeo adhuc maiori gratia, si debeam illuc peruenire, vbi me nemo poterit nec vlla creatura impedire. Nã quàm diu res aliqua me retinet, non possum ad te liberè volare. Cupiebat liberè volare, qui dicebat: *Quis dabit mihi pennas sicut columba; & volabo, & requiescam?* Quid simplici oculo quietius? Et quid liberius nil desiderate in terris? Oportet igitur omnem supertransire creaturam; & seipsum perfecte deserere, ac in excessu mentis stare, & videre te omnium conditorem cum creaturis nil simile habere. Et nisi quis ab omnibus creaturis fuerit expeditus, non poterit liberè intendere diuinis. Ideo enim pauci inueniuntur contemplatiui, quia pauci sciunt

*Psal. 54.
Marth. 6.*

sciunt se à perituris & creaturis ad plenum sequestrare.

2. Ad hoc magna requiritur gratia, quæ animâ leuet, & supra semetipsam rapiat. Et nisi homo sit in spiritu eleuatus, & ab omnibus creaturis liberatus, ac Deo totus vnitus; quidquid scit, quicquid etiam habet, non est magni ponderis. Diu paruus erit, & infrâ iacebit, qui aliquid magnum æstimat, nisi solum vnum immensum, æternum bonum. Nam quicquid Deus non est, nihil est, & pro nihilo computari debet. Est magna differentia, sapientia illuminati & deuoti viri, & scientia literati atque studiosi clerici. Multo nobilior est illa doctrina, quæ de sursum ex diuina influenza manat; quàm quæ laboriosè humano acquiritur ingenio.

3. Plures reperiuntur contemplationem desiderare, sed quæ ad eam requiruntur, non student exercere. Est & magnum impedimentum, quia in signis & sensibilibus rebus statur; & parum de perfecta mortificatione habetur. Nescio quid est, & quo spiritu ducimur, & quid prætendimus, qui spirituales dici videmur: quòd tantum laborem & ampliorem sollicitudinem pro transitorijs & vilibus rebus agimus; & de interioribus nostris vix aut raro, plenè recollectis sensibus, cogitamus.

4. Proh dolor, statim post modicam recollectionem foras erumpimus, nec opera nostra districta examinatione trutinamus. Vbi iacent affectus nostri, non attendimus; & quàm impura sint omnia non deploramus. Omnis quippe caro corruerat viam *Gen. 6. & 7.* suam, & ideo sequebatur diluuium magnum. Cum ergo interior affectus noster multum corruptus sit, necesse est, vt actio sequens, index carentiæ interioris vigoris, corrumpatur. Ex puro corde procedit fructus bonæ vitæ.

5. Quantum quis fecerit, quæritur: sed ex quanta virtute agit, non tam studiosè pèsatur. Si fuerit fortis, diues, pulcher, habilis; vel bonus scriptor, bonus cantor, bonus laborator, inuestigatur; quàm pauper sit spiritu, quàm patiens & mitis, quàm deuotus & internus, à multis tacetur. Natura exteriora hominis respicit, gratia ad interiora se conuertit. Ille frequenter fallitur, ista in Deo sperat; vt non decipiatur.

CAPVT XXXII.

De abnegatione sui, & abdicatione omnis cupiditatis.

1. **F**lli, non potes perfectâ possidere libertatè, nisi totaliter ab- *Matth. 16.*
neges temetipsum. Cõpediti sunt omnes proprietarij, & sui- *& 19.*
ipsum amatores, cupidi, curiosi, gyronagi, quærentes sèper mollia,

B b 4

non

non quæ Iesu Christi; sed hoc sæpe fingentes & componentes, quod non stabit. Peribit enim totum, quod nõ est ex Deo ortum. Tene breue & consummatum verbum. Dimitte omnia, & inuenies omnia. Relinque cupidinem, & reperies requiem. Hoc mēte pertracta; & quum impleueris, intelliges omnia.

2. Domine, hoc non est opus vnius diei, nec ludus paruulorū; imò in hoc breui includitur omnis perfectio religiosorum. Fili, non debes auerti, nec statim deiici, audita via perfectorum; sed magis ad sublimiora prouocari, & ad minus ad hæc ex desiderio suspirare. Vtinam sic tecum esset, & ad hoc peruenisses, vt cuiuspius amator non esses; sed ad nutum meum purè stares, & eius quem tibi proposui, Patris; tunc mihi valde placeres, & tota vita tua in gaudio & pace transiret. Adhuc multa habes ad relinquendum, quæ nisi mihi ex integro resignaueris, non acquies quod postulas. Suadeo tibi emere à me aurum ignitum, vt locuples fias; id est, cælestem sapientiam, omnia infima conculcantem. Postpone terrenam sapientiam, & omnem humanam & propriam complacentiam.

Apoc. 3.

3. Dixi viliora tibi emenda pro preciosis & altis, in rebus humanis. Nam valde vilis & parua, ac penè obliuioni tradita videtur vera cælestis sapientia; non sapiens alta de se, nec magnificari quærens in terra: quam multi ore tenus prædicant, sed vita longè dissentiant; ipsa tamen est preciosa margarita, à multis abscondita.

Matth. 13.

CAPVT XXXIII.

De instabilitate cordis, & de intentione finali ad Deum habenda.

Job 14.

1. **F**ili, noli credere affectui tuo, qui nunc est, citò mutabitur in aliud. Quamdiu vixeris, mutabilitati subiectus es etiam nolens; vt modò lætus, modo tristis; modò pacatus, modò turbatus; nunc deuotus, nunc indeuotus; nunc studiosus, nunc acediosus; nunc grauis, nunc leuis inueniaris. Sed stat super hæc mutabilia sapiens, & bene doctus in spiritu; non attendens, quid in se sentiat, vel quæ parte flet ventus instabilitatis; sed vt tota intentio mentis eius, ad debitum & optimum proficiat finem.

Matth. 6.

2. Nam sic poterit vnus & idem inconcussusque permanere, simplici intentionis oculo, per tot varios euentus ad me imprætermisè directo. Quanto autem purior fuerit intentionis oculus, tanto constantius inter diuersas itur procellas. Sed in multis caligat oculus puræ intentionis; respicitur enim citò in aliquod delectabile, quod occurrit. Nam & rarò totus liber quis inuenitur à næuo propriæ exquisitionis. Sic Iudæi olim venerāt in Bethaniam ad Martham & Mariam, non propter Iesum tantū, sed

Iohan. 11.

&

& vt Lazarum viderent. Mundandus est ergo intentionis oculus vt sit simplex & rectus, atque vltra omnia varia media ad me dirigendus. *Matth. 6.*

CAPVT XXXIV.

Quod amanti sapit Deus super omnia & in omnibus.

I. Ecce Deus meus, & omnia. Quid volo amplius, & quid felicius desiderare possum? O sapidum & dulce verbum, sed amanti verbum, non mundum nec ea quæ in mundo sunt. Deus meus, & omnia. Intelligenti satis dictum est, & sæpe repetere iucundum est amanti. Te siquidem præsentem, iucunda sunt omnia; te autem absente, fastidiunt cuncta. Tu facis cor tranquillum, & pacem magnam, lætitiæque festiuam. Tu facis bene sentire de omnibus, & in omnibus te laudare; nec potest aliquid sine te diu placere. Sed si debet gratum esse & bene sapere, oportet gratiam tuam adesse, & condimento tuæ sapientiæ condiri.

2. Cui tu sapis, quid ei rectè non sapiet? Et cui tu non sapis, quid ei ad iucunditatem esse poterit? Sed deficiunt in sapientia tua mundi sapientes, & qui carnem sapiunt; quia ibi plurima vanitas, & hinc mors inuenitur. Qui autem te per contemptum mundanorum & carnis mortificationem sequuntur, verè sapientes esse cognoscuntur; quia de vanitate ad veritatem, de carne ad spiritum transferuntur. Istis sapit Deus, & quicquid boni inuenitur in creaturis, totum ad laudem referunt sui conditoris. Dissimilis tamen & multum dissimilis sapor creatoris & creaturæ, æternitatis & temporis, lucis increatæ & lucis illuminatæ.

*1. Cor. 1.
Roma. 8. &
1. Ioan. 2.*

3. O lux perpetua, cuncta creata transcendens lumina, fulgura coruscationem de sublimi penetrantem omnia cordis mei intima. Purifica, lætifica, clarifica, & viuifica spiritum meum cum suis potentijs, ad inhærendum tibi iubilosæ excessibus. O quando veniet hæc beata & desiderabilis hora, vt tua me faties præsentia, & sis mihi omnia in omnibus. Quamdiu hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit. Adhuc, pro dolor, viuit in me vetus homo, non est totus crucifixus, non est perfectè mortuus. Adhuc concupiscit fortiter contra spiritum, bella mouet intestina, nec regnum animæ patitur esse quietum.

Roman. 7.

4. Sed tu qui dominaris potestati maris, & motum fluctuum eius mitigas, exurge, adiuua me. Dissipa gentes, quæ bella volunt; contere eas in virtute tua; ostende quæso magnalia tua, & glorificetur dextera tua; quia non est spes alia nec refugium mihi, nisi in te Domine Deus meus.

Psal. 85.

Psal. 72.

Psal. 39.

CA

Quòd non est securitas à tentatione in hac vita.

*Iob 7.
2. Cor. 6.*

1. **F**lli, nunquam securus es, in hac vita; sed quoad vixeris, se-
per arma spiritualia tibi sunt necessaria. Inter hostes ver-
saris, & à dextris & à sinistris impugnaris. Si ergo non vteris vn-
dique scuto patientiæ, non eris diu sine vulnere. Insuper, si nõ po-
nis cor tuum fixè in me, cū mora voluntate cuncta patiendi pro-
pter me, non poteris ardorem istum sustinere, nec ad palmã per-
tingere beatorum. Oportet te ergo viriliter omnia petransire, &
potenti manu vti aduersus obiecta. Nam vincenti datur manna,
& torpenti relinquitur multa miseria.

Apos. 2.

2. Si quæris in hac vita requiem, quomodo tunc peruenies ad
æternam requiem? Non ponas te ad multam requiem, sed ad
magnam patientiam. Quære veram pacem, non in terris, sed in
cælis; non in hominibus nec in cæteris creaturis, sed in Deo so-
lo. Pro amore Dei debes omnia libèter subire, labores scilicet &
dolores, tentationes, vexationes, anxietates, necessitates, infirmi-
tates, iniurias, oblocutiones, reprehensiones, humiliationes, con-
fusiones, correctiones, & despectiones. Hæc iuuant ad virtutem;
hæc probant Christi tironem, hæc fabricant cælestem coronam.
Ego reddam mercedem æternam pro breui labore, & infinitam
gloriam pro transitoria confusione.

Roman. 8.

Psalms. 26.

3. Putas tu, quòd semper habebis pro tua voluntate consola-
tiones spirituales? Sancti mei non habuerunt tales, sed multas
grauitates, & tentationes varias, magnasque desolationes. Sed
patienter sustinuerunt se in omnibus, & magis confisi sunt Deo,
quàm sibi; scientes, quia nõ sunt condignæ pafsiones huius tem-
poris, ad futuram gloriam promerendam. Vis tu statim habere,
quod multi post multas lachrymas & magnos labores vix obti-
nuerunt? Expecta Dominum, viriliter age, & confortare. Noli
diffidere, noli discedere, sed corpus & animam expone constan-
ter pro gloria Dei. Ego reddam plenissimè; ego tecū ero in om-
ni tribulatione.

CAPVT XXXVI.

Contra vana hominum iudicia.

1. **F**lli, iacta cor tuum firmiter in Domino, & humanū ne me-
tuas iudicium, vbi te conscientia pium reddit & infontem.
Bonum est & beatum taliter pati, nec hoc erit graue humili cor-
di, & Deo magis quàm sibi ipsi confidenti. Multi multa loquun-
tur,

tur, & ideo parua fides est adhibenda. Sed & omnibus satis esse, non est possibile. Etsi Paulus omnibus studuit in Domino place-
re, & omnibus omnia factus est; tamen etiam pro minimo duxit, quòd ab humano die iudicatus fuit.

1. Cor. 9. &
2. Cor. 4. &
Col. 1.

2. Egit satis pro aliorum ædificatione & salute, quantum in se erat & poterat; sed ne ab alijs aliquando iudicaretur, vel non despiceretur, cohibere non potuit. Ideo totum Deo commisit, qui totum nouerat; & patientia ac humilitate contra ora loquentium iniqua, aut etiam vana ac mendosa cogitantium, atque pro libitu suo quæque iactantium, se defendit. Respondit tamen interdum, ne infirmis ex sua taciturnitate generaretur scandalum.

Act. 26. &
Phil. 1.

3. Quis tu, vt timeas à mortali homine? Hodie est, & cras non comparet. Deum time, & hominum terrores non expauesces. Quid potest aliquis in te verbis aut iniurijs? Sibi potius nocet quàm tibi; nec poterit iudicium Dei effugere, quicumque est ille. Tu habe Deum præ oculis, & noli contendere verbis querulosi. Quòd si ad præsens tu videris succumbere & confusionem pati, quam non meruisti; ne indigneris ex hoc, neque per impatientiam minuas coronam tuam; sed ad me potius respice in cælum, qui potens sum eripere ab omni confusione & iniuria, & unicuique reddere secundum opera sua.

1. Mach. 2.
Rom. 2. &
1. Cor. 11.

Hebr. 12.

C A P V T XXXVII.

De pura & integra resignatione sui, ad obtinendam cordis libertatem.

1. **F**lli, relinque te, & inuenies me. Sta sine electione & omni proprietate, & lucraberis semper. Nā & adicietur tibi amplior gratia, statim vt te resignaueris, nec resumpseris. Domine, quoties me resignabo, & in quibus me relinquam? Semper, & omni hora; sicut in paruo, sic & in magno. Nihil excipio; sed in omnibus te nudatum inueniri volo. Alioquin, quomodo poteris esse meus, & ego tuus, nisi fueris ab omni propria voluntate intus & foris spoliatus? Quanto celerius hoc agis, tanto melius habebis; & quanto plenius & sincerius, tanto mihi plus placebis, & amplius lucraberis.

Matth. 16.

2. Quidam se resignant, sed cum aliqua exceptione: non enim plenè Deo confidunt, ideo sibi prouidere satagunt. Quidam etiā primò totum offerunt, sed postea tentatione pulsati, ad propria redeunt, ideo minimè in virtute proficiunt. Hi ad veram puri cordis libertatem, & iucundæ familiaritatis meæ gratiā non per-
tingent;

tingent; nisi integra resignatione, & quotidiana sui immolatione prius facta, sine qua non stat nec stabit vnio fructiua.

Matth. 16.

3. Dixi tibi sapissimè, & nunc iterū dico: Relinque te, resigna te & frueris magna interna pace. Da totum pro toto, nil exquire, nil repete; sta purè & inhaesitanter in me, & habebis me. Eris liber in corde, & tenebræ non conculcabunt te. Ad hoc conare, hoc ora, hoc desidera; vt ab omni proprietate possis expoliari, & nudus nudum Iesum sequi; tibi mori, & mihi æternaliter viuere. Tunc deficient omnes vanæ phantasæ, conturbationes iniquæ, & curæ superfluæ. Tunc etiam recedet immoderatus timor, & inordinatus amor morietur.

C A P V T XXXVIII.

De bono regimine in externis, & recursu ad Deum in periculis.

1. **F**lli, ad istud diligenter tendere debes, vt in omni loco & actione seu occupatione externa, sis intimus liber, & cuiusque potēs, & sint omnia sub te, & tu sub eis; vt sis dominus actionum tuarū & rector, non seruus nec emptitiuus; sed magis exēptus verusque Hebræus, in sortem ac libertatem transiens filiorum Dei; qui stant super præsentia, & speculantur æterna; qui transitoria sinistro intuentur oculo, & dextro caelestia; quos temporalia non trahunt ad inhærendum, sed trahunt ipsi magis ea ad bene seruiendum; prout inordinata sunt à Deo, & instituta à summo opifice; qui nil inordinatum in sua reliquit creatura.

Exod. 35.

2. Si etiam in omni euentu stas, non in apparētia externa, nec oculo carnali lustras visa vel audita: sed mox in qualibet causa, intras cum Moyse in tabernaculum ad consulendum Dominum, audies nonnunquam diuinum responsum, & redies instructus de multis præsentibus & futuris. Semper enim Moyses recursum habuit ad tabernaculum, pro dubijs & quæstionibus soluendis; fugitque ad orationis adiutorium, pro periculis & improbitatibus hominum subleuandis. Sic & tu confugere debes in cordis tui secretarium, diuinum intentiùs implorando suffragium. Propterea nāque Iosue & filij Israël à Gabaonitis leguntur decepti; quia os Domini prius non interrogauerunt, sed nimium creduli dulcibus sermonibus, falsa pietate delusi sunt.

Matth. 6.
Iosue 9.

C A P V T XXXIX.

Quòd homo non sit importunus in negotijs.

1. **F**lli, committe mihi semper causam tuam, ego bene disponā in tempore suo. Expecta ordinationē meam, & senties inde profectum. Domine, satis libenter tibi omnes res committo, quia

quia paruum potest cogitatio mea proficere. Vtinam nō multum adherendum futuris euentibus, sed ad beneplacitum tuum incunstanter me offerrem.

2. Fili sæpe homo rem aliquam vehementer agitat, quã desiderat; sed cū ad eam peruenerit, aliter sentire incipit; quia affectiones circa idem non sunt durabiles, sed magis de vno ad aliud impellunt. Non est ergo minimum, etiam in minimis seipsum relinquere.

3. Verus profectus hominis est abnegatio suiipsum; & homo abnegatus, valde liber est & securus. Sed antiquus hostis, omnibus bonis aduersans, à tentatione nō cessat; sed die noctuque graues molitur insidias, si fortè in laqueum deceptionis possit precipitare incautum. *Vigilate & orate*, dicit Dominus, *ut non intratis in tentationem.* *1. Pet. 5.* *Matth. 26.*

CAPVT XL.

Quòd homo nil boni ex se habet. & de nullo gloriari potest.

1. Domine, quid est homo, quòd memores eius; aut filius hominis, quia visitas eum? Quid promeruit homo, vt dares illi gratiam tuam? Domine, quid possum conqueri, si me deseris? aut quid iustè obtendere possum, si quod peto, non feceris? Certè hoc in veritate cogitare possum, & dicere: Domine nihil sum, nihil possum, nihil boni ex me habeo; sed in omnibus deficio, & ad nihil semper tendo. Et nisi à te fuero adiutus, & interiùs in formatus, totus efficior tepidus & dissolutus. *Psal. 8.*

2. Tu autem (Domine) semper idem ipse es, & permanes in æternum semper bonus, iustus, & sanctus; bene, iustè, ac sanctè agens omnia, & disponens in sapientia. Sed ego, qui ad defectum sum magis pronus quàm ad profectum, non sum semper in vno statu perdurans, quia septem tempora mutantur super me. Verumtamen citò melius fit, cū tibi placuerit, & manum porrexeris adiutricem. Quia tu solus sine humano suffragio poteris auxiliari, & in tantum confirmare, vt vultus meus amplius in diuersa non mutetur, sed in te vno cor meum conuertatur & quiescat. *Psal. 101.*

3. Vnde si bene scirem omnem humanam consolationem abijcere, siue propter deuotionem adipiscendam, siue propter necessitatem, qua compellor te quærere, quia non est homo, qui me coafoletur; tunc possem meritò de gratia tua sperare, & de dono nouæ consolationis exultare.

4. Gratias tibi, vnde totum venit, quotiescumque mihi bene succedit. Ego autem vanitas & nihilum ante te, inconstans homo & infirmus. Vnde ergo possum gloriari, aut cur appeto repurari? Nūquid de nihilo? Et hoc vanissimum est. Verè inanis gloria,

ria, mala pestis, vanitas maxima; quia à vera trahit gloria, & cæ-
liffi spoliat gratia. Dum enim homo complacet sibi, displicet ti-
bi: dum inhiat laudibus humanis, priuatur veris virtutibus.

5. Est autem vera gloria & exultatio sancta, gloriari in te, &
non in se; gaudere in nomine tuo, non in propria virtute; nec in
aliqua creatura delectari, nisi propter te. Laudetur nomen tuum,
non meum; magnificetur opus tuum, non meum; benedicatur nomen
sanctum tuum, nihil mihi autem attribuatur de laudibus hominum.
Tu gloria mea, tu exultatio cordis mei. In te gloriabor & exul-
tabo tota die, pro me autem nihil, nisi in infirmitatibus meis.

6. Quærant Iudæi gloriam, quæ ab inuicem est; ego hanc re-
quiram, quæ à solo Deo est. Omnis quidem gloria humana, om-
nis honor temporalis, omnis altitudo mundana, æterna gloriæ
tuæ comparata vanitas est & stultitia. O veritas mea & miseri-
cordia mea, Deus meus, Trinitas beata; tibi soli laus, honor, vir-
tus, & gloria, per infinita seculorum secula.

CAPVT XLII.

De contemptu omnis temporalis honoris.

1. **F**lli, noli tibi attrahere, si videas alios honorari & eleuari,
te autem despici & humiliari. Erige cor tuum ad me in cae-
lum, & nō contristabit te contemptus hominum in terris. Domine,
in cecitate sumus, & vanitate citò, seducimur. Si rectè me inspi-
cio, nunquam mihi facta est iniuria ab aliqua creatura, vnde nec
iustè habeo conqueri aduersum te.

2. Quia autem frequenter & grauiter peccaui tibi, meritò ar-
matur contra me omnis creatura. Mihi igitur iustè debetur cō-
fusio & contemptus, tibi autem laus, honor, & gloria. Et nisi me
ad hoc preparauero, quòd velim libenter ab omni creatura de-
spici & relinqui, atque penitus nihil videri; non possum interius
pacificari & stabiliri, nec spiritualiter illuminari, neque plenè ti-
bi vniri.

CAPVT XLIII.

Quòd pax non est ponenda in hominibus.

1. **F**lli, si ponis pacem tuam cum aliqua persona, propter tuum
sentire & conuere, instabilis eris & implicatus. Sed si
recursum habes ad semper viuentem & manentem veritatem, nō
contristabit amicus recedens aut moriens. In me debet amici di-
lectio stare, & propter me diligendus est, quisquis tibi bonus vi-
sus est & multum charus in hac vita, Sine me non valet, nec dura-
bit

bit amicitia; nec est vera & munda dilectio, quā ego non copulo. Ita mortuus debes esse talibus affectionibus dilectorū hominum, vt (quantum ad te pertinet) sine omni humano optares esse confortio. Tanto homo Deo magis appropinquat, quanto ab omni solatio terreno longius recedit. Tanto etiam altius ad Deum ascendit, quanto profundius in se descendit, & plus sibiipsi vilescit.

2. Qui autem sibi aliquid boni attribuit, gratiā Dei in se venire impedit: quia gratia Spiritus sācti, cor humile semper quærit. Si scires te perfectē annihilare, atque ab omni creato amore euacuare, tunc deberem in te cum magna gratia emanare. Quando tu respicis ad creaturas, subtrahitur tibi aspectus creatoris. Disce te in omnibus propter creatorem vincere, tunc ad diuinā valebis cognitionem pertingere. Quantumcunque modicum fit, si inordinatē diligitur & respicitur, retardat à summo, & vitiat.

1. Pet. 5.

CAPVT XLIII.

Contra vanam & secularem scientiam.

1. **F**ili, non te moueant pulchra & subtilia hominum dicta. Non enim est regnū Dei in fermone, sed in virtute. Attēde verba mea, quę corda accendunt & mentes illuminant; inducūt cōpunctionem, & variam ingerunt consolationem. Nunquam ad hoc legas verbum, vt doctior aut sapientior possis videri. Stude mortificationi vitiorum, quia hoc amplius tibi proderit, quā notitia multarum difficilium quæstionum.

1. Cor. 4.

2. Quum multa legeris & cognoueris, ad vnum semper oportet redire principium. Ego sum, qui doceo hominem scientiam, & clariorem intelligentiam paruulis tribuo, quā ab homine possit doceri. Cui ego loquor, citō sapiens erit, & multum in spiritu proficiet. Væ eis, qui multa curiosa ab hominibus inquirunt, & de via mihi feruendi parum curant. Veniet tempus, quando apparebit magister magistrorum Christus Dominus Angelorū, cunctorum auditorus lectiones: hoc est, singulorum examinaturus conscientias. Et tunc scrutabitur Hierosalem in lucernis, & manifesta erunt abscondita tenebrarum, tacebuntque argumenta linguarum. Ego sum, qui humilem in puncto eleuamentem, vt plures æternæ veritatis capiat rationes, quā si quis decem annis studuisset in scholis. Ego doceo sine strepitu verborum, sine confusione opinionum, sine fastu honoris, sine purgatione argumentorum. Ego sum, qui doceo terrena despiciere, præsentia fastidire, æterna quærere, æterna sapere: honores fugere, scandala sufferre, omnem spem in me ponere; extra me nil cupere, & super omnia me ardentem amare.

Sophon. 2.

1. Cor. 4.

3. Nam

3. Nam quidam amando me intimè, didicist diuinà, & loquuntur mirabilia. Plus profecit in relinquendo omnia, quàm in studendo subtilia. Sed alijs loquor communia, alijs specialia; aliquibus in signis & figuris dulciter appareo, quibusdàm verò in multo lumine reuelo mysteria. Vna vox librorum, sed non omnes atque informat; quia intus sum doctor, veritas, scrutator cordis, cogitationum intellector, actionum promotor, distribuens singulis sicut dignum iudicauero.

CAPVT XLIV.

De non attrahendo sibi res exteriores.

Galat. 6.

1. **F**ili, in multis oportet te esse inscium, & æstimare te tãquam mortuum super terram, & cui totus mundus crucifixus sit. Multa etiam oportet surda aure pertransire, & quæ tuæ pacis sunt magis cogitare. Vtilius est oculos à rebus displicentibus auertere, & vnicuique suum sentire relinquere, quàm contentiosis sermonibus deseruire. Si bene steteris cum Deo, & eius iudicium aspexeris, facilius te victum portabis.

2. O Domine, quonam venimus? Ecce damnum defletur temporale, pro modico quæstu laboratur & curritur, & spirituale detrimentum in obliuionem transit, & vix serò reditur. Quod parum vel nihil prodest attenditur, & quod summè necessariũ est, negligenter præteritur; quia totus homo ad externã defluit. Et nisi citò resipiscat, libens in exterioribus iacet.

CAPVT XLV.

Quòd omnibus non est credendum, & de facili lapsu verborum.

Psal. 59.

1. **D**A mihi auxilium Domine de tribulatione, quia vana salus hominis. Quàm saepe ibi non inueni fidem, vbi me habere putauit? Quoties etiam ibi reperi, vbi minùs præsumpsi? Vana ergo spes in hominibus, salus autem iustorum in te Deus. Benedictus sis Domine Deus meus in omnibus, quæ accidunt nobis. Infirmi sumus & instabiles, citò fallimur & permutamur.

Prov. 10.

2. **Q**uis est homo, qui ita cautè & circumspecte in omnibus se custodire valet, vt aliquando in aliquam deceptionem vel perplexitatem non veniat? Sed qui in te Domine confidit, ac simplici ex corde quærit, non tam facillè labitur. Et si incidit in aliquam tribulationem, quocumque modo fuerit etiã implicatus, citius per te eruetur, aut à te consolabitur; quia tu non deseris in te sperantem, vsque in finem.

3. **R**arus fidus amicus, in cunctis amici perseverans pressuris. In Domine, tu solus es fidelissimus in omnibus, & præter te nõ est

est alter talis. O quam bene sapuit sancta illa anima, quæ dixit: Mens mea solidata est, & in Christo fundata. Si ita mecum foret, non tam facilè timor humanus me sollicitaret, nec verborum iacula mouerent.

4. Quis omnia præuidere, quis præcauere futura mala sufficit? Si præuisa sæpe etiã lædunt, quid improuisa nisi grauius feriunt? Sed quare mihi misero non melius pronidi? Cur etiam tam facilè alijs credidi? Sed homines sumus, nec aliud quàm fragiles homines sumus, etiamsi angeli à multis æstimamur & dicimur. Cui credam Domine? Cui, nisi tibi? Veritas es, quæ nõ fallis, nec falli potes. Et rursus: Omnis homo mendax, infirmus, instabilis, & labilis maximè in verbis, ita vt statim vix credi debeat, quod re-ctum in facie sonare videtur.

5. Quàm prudenter præmonuisti cauendum ab hominibus, & quia inimici hominis, domestici eius, nec credendum, si quis dixerit: Ecce hîc, aut ecce illic. Doctus sum damno meo, & vtinam ad cautelam maiorem, & non ad insipientiam mihi. Cautus esto (ait quidam) cautus esto; serua apud te, quod dico. Et dum ego fileo, & absconditum credo, nec ille filere potest, quod silendum petijt: sed statim prodit me & se, & abiit. Ab huiusmodi fabulis & incautis hominibus, protege me Domine, ne in manus eorum incidam, nec vnquam talia committam. Verbum verum & stabile da in os meum, & linguam callidam longè fac à me. Quod pati nolo, omnimodè cauere debeo.

Mich. 7.

6. O quam bonum & pacificum de alijs filere, nec indifferenter omnia credere, neque de facili vterius effari, paucis seipsum reuelare, te semper inspectorem cordis quærere, nec omni vento verborum circumferri, sed omnia intima & extrema, secundum placitum tuæ voluntatis, optare perfici. Quàm tutum, pro conseruatione cœlestis gratiæ, humanam fugere apparentiam, nec appetere quæ foris admirationem videntur præbere, sed ea, tota sedulitate sectari, quæ vitæ emendationem dant & feruorem.

Prou. 25.
& Isaias.

7. Quàm multis nocuit, virtus scita ac præproperè laudata? Quàm sanè profuit gratia silentio seruata in hac fragili vita, quæ tota tentatio fertur & militia?

CAPVT XLVI.

De confidentia in Deo habenda, quando insurgunt verborum iacula.

Illi, sta firmiter, & spera in me. Quid enim sūt verba, nisi verba. Per aërem volant, sed lapidem non lædunt. Si reus es, cogita quòd libenter emendare te velis. Si nihil tibi cōsciens es, pensa quòd velis libenter pro Deo hoc sustinere. Parum satis est, vt vel verba interdum sustineas, qui necdum fortia verbera tolerare

Psal. 36.

Cc

vales.

vales. Et quare tam parua tibi ad cor transeunt, nisi quia adhuc carnalis es, & homines magis quam oportet attendis? Nam quia despici metuis, reprehendi pro excessibus non vis, & excusationum umbracula quaris.

2. Sed inspicere te melius, & agnosces, quia viuit adhuc in te mundus, & vanus amor placendi hominibus. Cum enim bassari refugis & confundi pro defectibus, constat utique, quod nec vere humilis sis, nec vere mundo mortuus, nec mundus tibi crucifixus. Sed audi verbum meum, & non curabis decem milla verba hominum. Ecce, si cuncta contra te dicerentur, quae fingi malitiosissimi imè possent; quid tibi nocerent, si omnino transire permitteres, nec plusquam festucam perpenderes? Nunquid vel vnum capillum tibi extrahere possent?

Mat. 10.

*Luca 11.
Psal. 7.*

3. Sed qui cor intus non habet, nec Deum pre oculis, faciliter verbo mouetur vituperationis. Qui autem in me confidit, nec proprio iudicio stare appetit, absque humano terrore erit. Ego enim sum iudex, & cognitor omnium secretorum. Ego scio, qualiter res acta est. Ego iniuriantem noui & sustinentem. A me exiit verbum istud, me permittente hoc accidit, ut reuelentur ex multis cordibus cogitationes. Ego reum & innocentem iudicabo, sed occulto iudicio utrumque ante probare volui.

Luca 2.

4. Testimonium hominum saepe fallit, meum iudicium verum est, stabit, & non subuertetur. Latet plerumque, & paucis ad singula patet; nunquam tamen errat, nec errare potest, etiamsi oculis insipientium non rectum videatur. Ad me ergo currendum est in omni iudicio, nec proprio innitendum arbitrio. Iustus enim non conturbabitur, quicquid à Deo ei acciderit. Etiam si iniuste aliquid contra eum prolatum fuerit, non multum curabit; sed nec vanè exultabit, si per alios rationabiliter excusetur.

Prov. 12.

*Psal. 7. &
apoc. 2.*

5. Pensat namque, quia ego sum scrutans corda & renes, qui non iudico secundum faciem & humanam apparentiam. Nam saepe in oculis meis reperitur culpabile, quod hominum iudicio creditur laudabile. Domine Deus, iudex iuste, fortis & patiens, qui hominum nosti fragilitatem & prauitatem, esto robor meum & tota fiducia mea, non enim mihi sufficit conscientia mea. Tu nosti, quod ego non noui; & ideo in omni reprehensione humiliare me debui, & mansuetè sustinere. Ignosce quoque mihi propitius, quoties sic non egi, & dona iterum gratiam amplioris sufferentiae. Melior est enim mihi tua copiosa misericordia ad consequutionem indulgentiae; quam mea opinata iustitia, pro defensione latentis conscientiae. Et si nihil mihi conscius sum, tamen in hoc iustificare me non possum; quia remota misericordia tua, non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens.

*1. Cor. 4.
Psal. 142.*

CAPVT XLVII.

Quod omnia graua, pro aeterna vita, sint toleranda.

1. **F**ili, non te frangant labores, quos assumpſisti propter me, ne tribulationes te deiciant vsquequaque; sed mea promissio in omni euentu te roboret & conſoletur. Ego sufficiens sum ad reddendum, supra omnem modum & mensuram. Non diu hic laborabis, nec semper grauaberis doloribus. Expecta paulisper, & videbis celerem finem malorum. Veniet vna hora, quando cessabit omnis labor & tumultus. Modicum est & breue, omne quod transit cum tempore.

2. Age, quod agis; fideliter labora in vinea mea, ego ero merces tua. Scribe, lege, canta, geme, tace, ora, sustine viriliter contraria, digna est his omnibus & maioribus praelijs vita aeterna. Veniet pax in die vna, quae nota est Domino, & erit non dies neque nox huius scilicet temporis, sed lux perpetua, claritas infinita, pax firma, & requies secura. Non dices tunc: *Quis me liberabit de corpore mortis huius?* Nec clamabis, *Hei mihi quia incolatus meus prolongatus est:* quoniam praecipitabitur mors, & salus erit indefectiua, anxietas nulla, iucunditas beata, societas dulcis & decora.

3. O si vidisses sanctorum in caelo coronas perpetuas; quanta quoque nunc exultant gloria, (qui huic mundo olim contemptibiles, & quasi vita ipsa indigni putabantur:) profecto te statim humiliare vsque ad terram: & affectares potius omnibus subesse, quam vni praesse, nec huius vitae laetos dies concupisceres, sed magis pro Deo tribulari gauderes, & pro nihilo inter homines computari, maximum lucrum duceres.

4. O si tibi haec saperent, & profundè ad cor transirent, quomodo auderes vel semel conqueri? Nonne pro vita aeterna, cuncta laboriosa sunt toleranda? Non est paruum quid, perdere aut lucrari regnum Dei. Leua igitur faciem tuam in caelum. Ecce ego, & omnes sancti mei mecum, qui in hoc seculo magnum habuere certamen; modò gaudent, modò conſolantur, modò securi sunt, modò requiescunt, & sine fine mecum in regno Patris mei permanebunt.

CAPVT XLVII.

De die aeternitatis, & huius vita angustijs.

1. **O** Superne ciuitatis mansio beatissima. O dies aeternitatis clarissima, quae nox non obscurat, sed summa veritas semper irradiat, dies sepe leta, sepe secura, & nunquam statim mutas in contraria. O vtiua dies illa illuxisset, & cuncta haec temporalia sine accepissent,

plissent. Lucet quidem sanctis perpetua claritate splendida, sed non nisi à longè & per speculum peregrinantibus in terra.

Iob. 7.

2. Norunt cæli ciues, quàm gaudiosa sit illa: gemunt exules filij Eue, quòd amara & tædiosa sit ista. Dies huius temporis parui & mali, pleni doloribus & angustijs; vbi homo multis peccatis inquinatur, multis passionibus irretitur, multis timoribus stringitur, multis curis distenditur, multis curiositatibus distrahitur, multis vanitatibus implicatur, multis erroribus circumfunditur, multis laboribus atteritur, tentationibus grauat, delicijs enervatur, egestate cruciatur.

*Rom. 7.
Psal. 70.*

3. O quando finis horum malorum! quando liberabor à misera seruitute vitiorum? Quando memorabor (Domine) tui solius? Quando ad plenum lababor in te? Quando ero sine omni impedimento in vera libertate, sine omni grauamine mentis & corporis? Quando erit pax solida, pax imperturbabilis & secunda, pax intus & foris, pax ex omni parte firma? Iesu bone, quando stabo ad videndum te? Quando contemplanor gloriam regni tui? Quando eris mihi omnia in omnibus? O quando ero tecum in regno tuo, quod preparasti dilectis tuis ab æterno? Relictus sum pauper & exul in terra hostili, vbi bella quotidiana & infortunia maxima.

Rom. 7. & 8.

4. Consolare exilium meum, mitiga dolorem meum, quia ad te suspirat omne desiderium meum. Nam onus mihi totum est, quicquid his mundus offert ad solatium. Desidero te intimè frui, sed nequeo apprehendere. Opto inhaerere caelestibus, sed deprimunt res temporales, & immortificatae passionis. Mente omnibus rebus superesse volo, carne autem inuitè subesse cogor. Sic ego homo infelix mecum pugno, & factus sum mihi metipsum grauis: dum spiritus sursum, & caro querit esse deorsum.

Psal. 76.

5. O quid intus patior, dum mente caelestia tracto, & mox carnalium turba occurrit oranti, Deus meus, ne elongeris à me, neque declines in ira à seruo tuo. Fulgura coruscationem tuam, & dissipa eas. Emitte sagittas tuas, & conturbentur omnes phantasiae inimici. Recollige sensus meos ad te, fac me obliuisci omnium mundanorum; da citò abijcere & contemnere phantasmata vitiorum. Succurre mihi aeterna veritas, vt nulla me moueat vanitas. Adueni caelestis suauitas, & fugiat à facie tua omnis impunitas. Ignosce quoque mihi, & misericorditer indulge, quoties praeter te aliud in oratione reuoluo. Confiteor etenim verè quia valde distractè me habere consueui. Nam ibi multoties non sum, vbi corporaliter sto aut sedeo; sed ibi magis sum, quòd cogitationibus feror. Ibi sum, vbi cogitatio mea est. Ibi frequenter cogitatio mea, vbi est quod amo. Hoc mihi citò occurrit, quod naturaliter

inraliter delectat, aut ex vsu placet.

6. Vnde tu veritas aperte dixisti: *Vbi enim est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum.* Si cœlum diligo, libenter de cœlestibus penso. Si mundum amo, mundi felicitatibus congaudeo, & de aduersitatibus eius tristor. Si carnē diligo, quæ carnis sunt sæpe imaginor. Si spiritum amo, de spiritualibus cogitare delector. *Quæcumque enim diligo, de his libenter loquor & audio, atque talium imagines mecum ad domum reporto.* Sed beatus ille homo, qui propter te Domine, omnibus creaturis licentiam abeundi tribuit; qui naturæ vim facit, & concupiscentias carnis feruore spiritus crucifigit. Vt serenata conscientia, puram tibi orationem offerat: dignusque sit angelicis interesset choris, omnibus terrenis foris & intus exclusis. Matt. 6.
Matt. 19.

CAPVT XLIX.

De desiderio æterna vita, & quanta sint certantibus bona promissa.

1. **F**ILI, cum tibi desiderium æternæ beatitudinis desper infundis, & de tabernaculo corporis exire concupiscis, vt claritatem meam sine vicissitudinis umbra contemplari possis; dilata cor tuum, & omni desiderio hanc sanctam inspirationem suscipe. Redde amplissimas supernæ bonitati gratias, quæ tecum sic dignanter agit, clementer visitat, ardentem excitat, potenter subleuat, ne proprio pōdere ad terrena labaris. Neque enim hoc cogitatu tuo aut conatu accipis, sed sola dignatione supernæ gratiæ & diuini aspectus, quatenus in virtutibus & maiori humilitate proficias, & ad futura certamina te præpares, mihiq; toto cordis affectu adherere, ac feruenti voluntate studeas deseruire.

2. Fili, sæpe ignis ardet, sed sine fumo flamma non ascendit. Sic & aliquorum desideria ad cœlestia flagrant, & tamen à tentatione carnalis affectus liberi non sunt. Idcirco, nec omnino purè pro honore Dei agunt, quod tam desideranter ab eo petunt. Tale est & tuum sæpe desiderium, quod insinuasti fore tam importunum. Non enim est hoc purum & perfectum, quod propria commoditate est infectum.

3. Pete, non quod tibi est delectabile & commodum, sed quod mihi est acceptabile atque honorificum. Quia si rectè iudicas, meam ordinationem tuo desiderio & omni desiderato præferre debes ac sequi. Noui desiderium tuum, & frequentes gemitus audiui. Iam velles esse in libertate gloriæ filiorum Dei; iam te delectat domus æterna & cœlestis patria gaudio plena, sed nondum venit hora ista, sed est adhuc aliud tempus, scilicet tempus belli, Iob. 7.
tempus laboris & probationis. Optas summo repleti bono, sed non

non potes hoc assequi modo. Ego sum; expecta me, (dicit Dominus) donec veniat regnum Dei.

Iosue 1. 7
Ephes. 4.

4. Probandus es adhuc in terris, & in multis exercitandus. Consolatio tibi interdum dabitur, sed copiosa fatietas non concedetur. Confortare igitur & esto robustus, tam in agendo quam in patiendo natura contraria. Oportet te nouum induere hominem, & in alterum virum mutari. Oportet te saepe agere, quod non vis, & quod vis, oportet relinquere. Quod alijs placet, processum habebit; quod tibi placet, ultra non proficiet. Quod alijs dicunt, audietur; quod tu dicis, pro nihilo computabitur. Petent alijs, & accipient; tu petes, nec impetrabis.

5. Erunt alijs magni in ore hominum, de te autem tacebitur. Alijs hoc vel illud committetur, tu autem ad nihil vtilis iudicaberis. Propter hoc, natura quandoque contristabitur: & magnum, si silens portaueris. In his & similibus multis, probari solet fidelis Domini seruus, qualiter se abnegare, & in omnibus se frangere quierit. Vix est aliquid tale, in quo tantumdem mori indiges, sicut videre & pati, quae voluntati tuae aduersa sunt; maxime autem cum disconuenientia, & quae minus vtilia tibi apparent, fieri iubentur. Et quia non audes resistere altiori potestati, sub domino constitutus, ideo durum tibi videtur, ad nutum alterius ambulare, & omne proprium sentire omittere.

6. Sed pensa filii horum fructum laborum, celerem finem, atque premium nimis magnum; & non habebis iude gravamen, sed fortissimum patientiae tuae solamen. Nam & pro modica hac voluntate, quam nunc sponte deseris, habebis semper voluntatem tuam in caelis. Ibi quippe inuenies omnia quod volueris, omne quod desiderare poteris. Ibi aderit tibi totius facultas boni, sine timore amittendi. Ibi voluntas tua vna semper tecum, nil cupiet extraneum vel priuatum. Ibi nullus resistet tibi, nemo de te conqueretur, nemo impedit, nihil obuiabit; sed cuncta desiderata simul erunt praesentia, totumque affectum tuum reficient, & adimplebunt usque ad summum. Ibi reddam gloriam, pro contumelia perpeffa; pallium laudis, pro mœrore; pro loco nouissimo, sedem regni in secula. Ibi apparebit fructus obedientiae, gaudebit labor poenitentiae, & humilis subiectio coronabitur gloriosè.

7. Nunc ergo inclina te humiliter sub omnium manibus, nec sit tibi cura, quis hoc dixerit vel iusserit. Sed hoc magnopere curato, ut siue prelati, seu iunior, aut aequalis, aliquid à te exposcerit vel innuerit, pro bono totum accipias, & sincera voluntate studeas adimplere. Quærat alius hoc, alius illud; gloriatur ille in illo & iste in isto: laudeturque millies mille; tu autem nec in isto,

solius be-

neplacito ac honore. Hoc optandum est tibi, vt siue per vitam, siue per mortem, Deus semper in te glorificetur.

CAPVT L.

Qualiter homo desolatus se debet in manus Dei offerre.

1. Domine, Deus sancte Pater, sis nunc & in æternum benedictus, quia sicut vis, sic factum est; & quod facis, bonum est. Latetur in te seruus tuus, non in se, nec in aliquo alio; quia tu solus lætitia vera, tu spes mea, & corona mea; tu gaudium meum, & honor meus, Domine. Quid habet seruus tuus, nisi quod à te accepit, etiam sine merito suo? Tua sunt omnia, quæ dedisti, & quæ fecisti. Pauper sum, & in laboribus meis à iuuentute mea; & contristatur anima mea nonnunquam, vsque ad lachrymas; quædoque etiam conturbatur ad se, propter imminentes passiones. 1. Cor. 4.
Psal. 87.

2. Desidero pacis gaudium, pacem filiorum tuorum flagito, qui in lumine consolationis à te pascuntur. Si das pacem, si gaudium sanctum infundis, erit anima serui tui plena modulatione, & deuota in laude tua. Sed si te subtraxeris, sicut sæpissime soles, non poterit currere viam mandatorum tuorum, sed magis ad tundendum pectus genua eius incuruantur: quia non est illi sicut heri & nudiustertius, quando splendebat lucerna tua super caput eius, & sub vmbra alarum tuarum protegebatur à tentationibus irruentibus.

3. Pater iuste & semper laudande, venit hora, vt probetur seruus tuus. Pater amande, dignum est, vt hac hora patiat pro te aliquid seruus tuus. Pater perpetuò venerande venit hora, quam ab æterno præsciebas affuturam, vt ad modicum tempus succumbat foris seruus tuus, viuat verò semper apud te intus. Paululum vilipendatur, humilietur, & deficiat coram hominibus: passionibus conteratur & languoribus, vt iterum tecum in aurora nouæ lucis resurgat, & in caelestibus clarificetur. Pater sancte, tu sic ordinasti & sic voluisti: & hoc sanctum est, quod ipse præcepisti.

4. Hæc est enim gratia ad amicum tuum, pati & tribulari in mundo pro amore tuo, quotiescumque & à quocumque id permiseris fieri. Sine consilio & providentia tua, & sine causa, nihil fit in terra. Bonum mihi Domine, quòd humiliasti me, vt discam iustificationes tuas, & omnes elationes cordis atque presumptiones abijciam. Vtile mihi, quòd confusio cooperuit faciem meam, vt te potius quàm homines ad consolandam requiram. Didici etiam ex hoc, inscrutabile iudicium tuum expauescere, qui affligis iustum cum impio, sed non sine æquitate & iustitia. Psal. 118.

5. Gratias tibi ago, quia non pepercisti malis meis, sed attriuisi me verberibus amaris, infligens dolores & immittens angustias

Job. 13.
Psal. 17.

408 DE IMITATIONE CHRISTI
stias foris & intus. Non est, qui me consoletur ex omnibus, qui
sub cœlo sunt, nisi tu Domine Deus meus, cœlestis medicus ani-
marum, qui percutis & sanas, deducis ad inferos & reducis. Dis-
ciplina tua super me, & virga tua ipsa me docebit.

6. Ecce Pater dilecte, in manibus tuis sum ego, sub virga cor-
rectionis tuæ me inclino, percutere dorsum meum & collum meum,
ut incurram ad voluntatem tuam tortuositatem meam. Fac me
pium & humilem discipulum, sicut bene facere consuevisti, ut
ambulem ad omnem nutum tuum. Tibi me, & omnia mea, ad
corrigen-dum commendo; melius est hîc corripî, quàm in futu-
ro. Tu scis omnia & singula, & nil te latet in humana conscien-
tia. Antequam fiant, nosti ventura; & non opus est tibi, ut quis te
doceat, aut admoneat de his, quæ geruntur in terra. Tu scis, quid
expedit ad profectum meum, & quantum deseruit tribulatio, ad
ruginem vitiorum purgandam: Fac mecum desideratum bene-
placitum tuum, & ne despicias peccaminosam vitam meam, nulli
melius nec clarius quàm tibi soli notam.

7. Da mihi Domine scire, quod sciendum est; hoc amare, quod
amandum est: hoc laudare, quod tibi summè placet: hoc reputa-
re, quod tibi preciosum apparet: hoc vituperare, quod oculis tuis
sordescit. Non me suas secundum visionem oculorum exteriorum
iudicare: neque secundum auditum aurium hominum im-
peritorum sententiare: sed in iudicio vero, de visibilibus & spiri-
tualibus discernere: atque super omnia, voluntatem beneplaciti
tui semper inquirere.

8. Falluntur sæpe hominum sensus in iudicando: falluntur & a-
matores sæculi, visibilia tantummodo amando. Quid est homo
inde melior, quia reputatur ab homine maior? Fallax fallacem,
vanus vanum, cæcus cæcum, infirmus infirmum decipit, dum ex-
altat: & veraciter magis confundit, dum inaniter laudat. Nam
quantum vnusquisque est in oculis tuis, tantum est & non am-
plius, ait humilis sanctus Franciscus.

CAPVT LI.

*Quòd humilibus insistendum est operibus, cum deficitur
à summis.*

1. **F**lli, non vales semper in feruētiori desiderio virtutum stare,
nec in altiori gradu contēplationis cōsistere: sed necesse ha-
bes interdū ob originalem corruptelā ad inferiora descendere, &
onus corruptibilis vitæ, etiā inuitē & cū tædio portare. Quamdiu
mortale corpus geris, tædiū senties, & grauamen cordis. Oportet
ergo sæpe in carne de carnis onere gemere, eo quòd nō vales spi-
ritualibus studijs & diuinæ contēplationi indefinenter inharere.

2. Tunc

2. Tunc expedit tibi ad humilia & exteriora opera confugere, & in bonis actibus te recreare, aduentum meum & supernam visitationem firma confidentia expectare, exilium tuum & ariditatem mentis patienter sufferre, donec iterum à me visiteris, & ab omnibus anxietatibus libereris. Nam faciam te laborum obliuisci, & interna quiete perfrui. Expandam coram te prata scripturarum, vt dilatato corde, currere incipias viam mandatorum meorum. Et dices: *Non sunt condigna passionis huius temporis, ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis.* Rom. 8.

CAPVT LII.

Quod homo non reputet se consolatione dignum, sed magis verberibus reum.

1. **D**OMINE, non sum dignus cōsolatione tua, nec aliqua spiritali visitatione; & ideo iustè mecum agis, quando me inopem & desolatum relinquis. Si enim ad instar maris lachrymas fundere possem, adhuc consolatione tua dignus non essem. Vnde nihil dignus sum, quàm flagellari & puniri; quia grauiter & sæpe te offendi, & in multis valde deliqui. Ergo vera pensata ratione, nec minima sum dignus consolatione. Sed tu clemens & misericors Deus, qui non vis perire opera tua, ad ostendendum diuitias bonitatis tuæ in vasa misericordiæ, etiam præter omne proprium meritum, dignaris consolari seruum tuum supra humanum modum. Tuæ enim consolationes non sunt sicut humanæ confabulationes.

2. Quid egi Domine, vt mihi conferres aliquam cælestem consolationem? Ego nihil boni me egisse recolo, sed semper ad vitia pronum, & ad emendationem pigrum fuisse. Verum est, & negare non possum. Si aliter dicerem, tu stares contra me; & non esset, qui defenderet. Quid merui pro peccatis meis, nisi Infernum & ignem æternum? in veritate confiteor, quoniam dignus sum omni ludibrio & contemptu; nec decet me inter tuos deuotos commemorari. Et licet hoc ægrè audiam, tamen aduersum me pro veritate, peccata mea arguam, vt facilius misericordiam tuam merear impetrare. *Iob 9.*

3. Quid dicam reus, & omni confusione plenus? Non habeo os loquendi, nisi hoc tantum verbum: Peccaui Domine, peccaui; miserere mei, ignosce mihi. Sine me paululum, vt plangam dolorem meum, antequam vadam ad terram tenebrosam & operam mortis caligine. Quid tam maximè à reo & misero peccatore requiris, nisi vt cōteratur & humiliet se pro delictis suis? In vera contritione & cordis humiliatione nascitur spes veniæ, reconciliatur perturbata conscientia, reparatur gratia perdita, tuetur *Psal. 50. Iob 10.*

410 DE IMITATIONE CHRISTI
homo à futura ira, & occurrat sibi mutuo in osculo sancto, Deus
& poenitens anima.

uca 7.
psal. 50.

4. Humilis peccatorum contritio, acceptabile tibi est Domine sacrificium: longè suauis odorans in conspectu tuo, quàm thuris incensum. Hæc est gratum etiam vnguentum, quod sacris pedibus tuis infundi voluisti, quia cor contritum & humiliatum nunquam despexisti. Ibi est locus refugij, à facie iræ inimici. Ibi emendatur & abluitor, quicquid aliunde contractum est & inquinatum.

CAPVT LIII.

Quòd gratia Dei non miscetur terrena sapientibus.

Matth. 19.

1. Pet. 2.

1. **F**lli, pretiosa est gratia mea, non patitur se misceri extraneis rebus, nec consolationibus terrenis. Abijcere ergo oportet omnia impedimenta gratiæ, si optas eius infusionem suscipere. Pete secretum tibi, ama solus habitare tecum, nullius require confabulationem; sed magis ad Deum deuotam effunde precem, vt compunctam teneas mentem & puram conscientiam. Totum mundum nihil æstima; Dei vacationem omnibus exterioribus antepone. Non enim poteris mihi vacare, & in transitorijs pariter delectari. A notis & à charis oportet elongari, & ab omni temporalis solatio mentem tenere priuatam. Sic obsecrat beatus Apostolus Petrus, vt tanquam aduenas & peregrinos, in hoc mundo se contineant Christi fideles.

2. O quanta fiducia erit morituro, quem nullius rei affectus detinet in mundo! Sed sic segregatum cor habere ab omnibus, æger necdum capit animus; nec animalis homo nouit interni hominis libertatem. Attamen, si verè velit esse spiritalis, oportet eum renuñciare tam remotis quàm propinquis, & à nemine magis cauere quàm à seipso. Si temetipsum perfectè viceris, cætera facilius subiugabis. Perfecta victoria est, de semetipso triumphare. Qui enim semetipsum subiectum tenet, vt sensualitas rationi, & ratio in cunctis obediat mihi: hic verè victor est sui, & Dominus mundi.

3. Si ad hunc apicem scandere gliscis, oportet viriliter incipere, & securim ad radicem ponere; vt euellas & destruas occultam inordinatam inclinationem ad teipsum, & ad omne priuatum & materiale bonum. Ex hoc vitio, quòd homo semetipsum nimis inordinatè diligit, penè totum pendet, quicquid radicaliter vincendum est. Quo deuictò & subactò malo, pax magna & tranquillitas erit continuò. Sed quia pauci sibiipsis perfectè mori laborant, nec plenè extra se tendunt, propterea in se implicati remanent, nec supra se in spiritu eleuari possunt. Qui autem liberè mecum ambulare desiderat, necesse est, vt omnes prauas & inordinatas

dinatas affectiones suas mortificet, atque nulli creaturæ priuato amore concupiscenter inhæreat.

CAPVT LIV.

De diuersis motibus naturæ & gratiæ.

1. **F**ili, diligenter aduerte motus naturæ & gratiæ, quia valde contrariè & subtiliter mouentur; & vix, nisi à spirituali & intimè illuminato homine, discernuntur. Omnes quidem bonū appetunt, & aliquid boni in suis dictis vel factis prætendunt, ideo sub specie boni multi falluntur. Natura callida est, & multos trahit, illaqueat, & decipit, & se semper pro fine habet: Sed gratia simpliciter ambulat, & ab omni specie mala declinat, fallacias non prætendit; & omnia purè propter Deum agit, in quo & finaliter requiescit.

2. Natura inuitè vult mori, nec premi, nec superari, nec subesse, nec sponte subiugari: Gratia verò studet mortificationi propriæ, resistit sensualitati, quærit subijci, appetit vinci, nec propria vult libertate fungi. Sub disciplina amat teneri, nec alicui cupit dominari, sed sub Deo semper viuere, stare, & esse; atque propter Deum, omni humanæ creaturæ humiliter parata est inclinari. Natura pro suo commodo laborat, & quid lucri ex alio sibi proueniat, attendit: Gratia autem, non quid sibi vtile & commodum sit, sed quod multis proficiat magis considerat, Natura libenter honorem & reuerentiam accipit: Gratia verò, omnem honorem & gloriam Deo fideliter attribuit.

3. Natura confusionem timet & contemptum; Gratia autem gaudet pro nomine Iesu pati contumeliam. Natura otium amat & quietem corporalem: Gratia verò vacua esse non potest, sed libenter amplectitur laborem. Natura quærit habere curiosa & pulchra, abhorret vilia & grossa: Gratia verò simplicibus delectatur & humilibus, aspera non aspernatur, nec vetustis refugit indui pannis. Natura respicit temporalia, gaudet ad lucra terrena, tristatur de damno, irritatur leui iniuriæ verbo: Sed gratia attendit æterna, non inhæret temporalibus, nec in perditione rerum turbatur, neque verbis durioribus acerbatur; quia thesaurum suum & gaudium in cælo, vbi nil perit, constituit.

4. Natura cupida est, & libentiùs accipit quam donat, amat propria & priuata: Gratia autem pia est & communis, vitat singularia, contentatur paucis, beatiùs dare iudicat quàm accipere. Natura inclinatur ad creaturas, ad carnem propriam, ad vanitates & discursus: Sed gratia trahit ad Deum & ad virtutes; renunciat creaturis, fugit mundum, odit carnis desideria, restringit euagationes, erubescit in publico apparere. Natura libenter aliquid

habet externum, in quo delectetur ad sensum:

Sed

Sed gratia in solo Deo quærit consolari, & in summo bono super omnia visibilia delectari.

5. Natura totum agit propter lucrum & commodum proprium, nihil gratis facere potest; sed aut æquale, aut melius, aut laudem, vel favorem pro benefactis consequi sperat, & multum ponderari sua gesta & dona cõcupiscit: Gratia verò nil temporale quærit, nec aliud præmium quam Deum solum, pro mercede postulat, nec amplius de temporalibus necessarijs desiderat, nisi quantum hæc sibi ad assequutionem æternorum valeant deseruire.

6. Natura gaudet de amicis multis & propinquis, gloriatur de nobili loco & ortu generis; arridet potentibus, blanditur diuitibus, applaudit sibi similibus: Gratia autem & inimicos diligit, nec de amicorum turba extollitur; nec locum nec ortum nataliũ reputat, nisi virtus maior ibi fuerit, fauet magis pauperi quam diuiti, compatitur plus innocenti quam potenti, congaudet veraci, non fallaci, exhortatur semper bonos meliora charismata æmulari, & Filio Dei per virtutes assimilari. Natura de defectu & molestia citò conqueritur: Gratia constanter fert inopiam.

7. Natura omnia ad se reflectit, pro se certat & arguit: Gratia autem ad Deum cuncta reducit, vnde originaliter emanant; nihil boni sibi ascribit, nec arroganter præsumit. Non contendit, nec suam sententiam alijs præfert; sed in omni sensu & intellectu, æternæ sapientiæ ac diuino examini se submittit. Natura appetit scire secreta, & noua audire; vult exterius apparere, & multa per sensus experiri; desiderat agnosci & agere, vnde laus & admiratio procedit: Sed gratia non curat noua nec curiosa percipere; quia totum hoc de vetustate corruptionis est ortum, cum nihil nouum & durable sit super terram. Docet itaque se nus restringere, vanam complacentiam & ostentationem deuitare; laudanda & dignè miranda, humiliter abscondere; & de omni re, & in omni scientia, vtilitatis fructum atque Dei laudem & honorem quærere. Non vult se nec sua prædicari, sed Deum in donis suis optat benedici, qui cuncta ex mera charitate largitur.

8. Hæc gratia, supernaturale lumen & quoddam Dei speciale donum est, & propriè electorum signaculum & pignus salutis æternæ; quæ hominem de terrenis ad caelestia amanda sustollit, & de carnali spiritualem efficit. Quanto igitur natura amplius premittitur & vincitur, tanto maior gratia infunditur; & quotidie nouis visitationibus interior homo, secundum imaginem Dei reformatur.

De corruptione nature, & efficacia gratia diuina.

1. **D**omine Deus meus, qui me creasti ad imaginem & similitudinem tuam, concede mihi hanc gratiam, quam ostendisti tam magnam & necessariam ad salutem, vt vincam pessimam naturam meam, trahentem ad peccata & in perditionem. Sentio enim in carne meâ legem peccati, contradicentem legi mentis meæ, & captiuum me ducentem ad obediendum sensualitati in multis, nec possum resistere passionibus eius, nisi assistat tua sanctissima gratia, eordi meo ardentem infusa. Gen. 1.
Rom. 7.

2. Opus est gratia tua, & magna gratia, vt vincatur natura, ad malum semper prona ab adolescentia sua. Nam per primum hominem Adam lapsa & vitiosa per peccatum, in omnes homines poena huius maculæ descendit; vt ipsa natura, quæ bene & recta à te condita fuit, pro vitio iam & infirmitate corruptæ naturæ ponatur; eò quod motus eius sibi relictus, ad malum & inferiora trahat. Nam modica vis, quæ remansit, est tãquam scintilla quædam latens in cinere. Hęc est ipsa ratio naturalis, circumfusa magna caliginē, adhuc iudicium habens boni & mali, veri falsique distantiam; licet impotens sit adimplere omne, quod approbat; nec pleno iam lumine veritatis, nec sanitate affectionum suarum potiatur. Genes. 2.

3. Hinc est Deus meus, quod condelector legi tuæ, secundum interiorem hominem; sciens mandatum tuum fore bonum, iustum, & sanctum; arguens etiam omne malum & peccatum fugiendum. Carne autem seruius legi peccati, dum magis sensualitati obedio, quàm rationi. Hinc est quod velle bonum mihi adiacet, perficere autem non inuenio. Hinc sæpe multa bona propono, sed quia gratia deest ad adiuuandum infirmitatem meam, ex leui resistantia resilio & deficio. Hinc accidit, quod viam perfectionis agnosco; & qualiter agere debeam, clarè satis video; sed propriæ corruptionis pondere pressus, ad perfectiora non assurgo. Rom. 7.

4. O quam maximè est mihi necessaria Domine tua gratia, ad inchoandum bonum, ad prochiendum, & ad perficiendum. Nam sine ea nihil possum facere; omnia autem possum in te, confortante me gratia. O verè cælestis gratia, sine qua nulla sunt propria merita, nulla quoque dona naturæ ponderanda. Nihil artes, nihil diuitiæ, nihil pulchritudo vel fortitudo; nihil ingenium vel eloquentia valent apud te Domine sine gratia. Nam dona naturæ, bonis & malis sunt communia; electorum autem proprium donum. Ioan. 15.

donum est gratia siue dilectio; qua insigniti, digni habentur vita æterna. Tantum eminet hæc gratia, vt nec donum prophetiæ, nec signorum operatio, nec quantalibet alta speculatio, aliquid æstimetur sine ea. Sed neque fides, neque spes, neque aliæ virtutes, tibi acceptæ sunt sine charitate & gratia.

1. Cor. 13.

5. O beatissima gratia, quæ pauperem spiritu, virtutibus dititem facis; & diuitem multis bonis humilem corde reddis. Veni descende ad me, reple me manè consolatione tua, ne deficiat prælasitudine & ariditate mentis anima mea. Obsecro Domine, vt inueniam gratiam in oculis tuis, sufficit enim mihi gratia tua, ceteris non obtentis, quæ desiderat natura. Si fuero tentatus & vexatus tribulationibus multis, non timebo mala, dum mecum fuerit gratia tua. Ipsa fortitudo mea, ipsa consilium confert & auxilium. Cunctis hostibus potentior est, & sapientior vniuersis sapientibus.

Psal. 22.

6. Magistra est veritatis, doctrix disciplinæ, lumen cordis, solamen pressuræ, fugatrix tristitiæ, ablatrix timoris, nutrix deuotionis, productrix lachrymarum. Quid sum sine ea nisi aridum lignum, & stipes inutilis ad eiciendum? Tua ergo me Domine gratia semper præueniat, & sequatur, ac bonis operibus iugiter præstet esse intentum, per Iesum Christum filium tuum. Amen.

CAPVT LVI.

Quod nos ipsos abnegare & Christum imitari debemus per crucem.

1. **F**lli, quantum à te vales exire, tantum in me poteris transire. Sicut nihil foris concupiscere, internam pacem facit; sic se interiùs relinquere, Deo coniungit. Volo te addiscere perfectam abnegationem tui in voluntate mea, sine contradictione & querela. Sequere me: Ego sum via, veritas, & vita. Sine via non itur, sine veritate non cognoscitur, sine vita non viuatur. Ego sum via, quam sequi debes; veritas, cui credere debes; vita, quam sperare debes. Ego sum via inuiolabilis, veritas infallibilis, vita interminabilis. Ego sum via rectissima, veritas suprema, vita vera, vita beata, vita increata.

Ioan. 14.

2. Si manseris in vita mea, cognosces veritatem, & veritas liberabit te, & apprehendes vitam æternam. Si vis ad vitam ingredi, serua mandata. Si vis veritatem cognoscere, crede mihi. Si vis perfectus esse, vende omnia. Si vis esse discipulus meus, abnega te ipsum. Si vis beatam vitam possidere, præsentem vitam contemne. Si vis exaltari in cælo, humilia te in mûdo. Si vis regnare mecum, porta crucem mecum. Soli enim serui crucis, inueniunt viam beatitudinis & veræ lucis.

Matt. 19.

Ibidem.

Luca 9.

Ioan. 12.

Luca 14.

3. Domi-

3. Domine Iesu, quia arcta est vita tua & mundo despecta, dona mihi te cum mundi despectu imitari. Non enim maior est seruus Domino suo, nec discipulus supra magistrum. Exerceatur seruus tuus in vita tua, quia ibi est salus mea, & sanctitas vera. Quicquid extra eam lego vel audio, non me recreat nec delectat plenè.

Matt. 7.

Luca 6.

4. Fili, quia hæc scis, & legisti omnia; beatus eris, si feceris ea. Qui habet mandata mea, & seruat ea, ipse est, qui diligit me. Et ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum; & faciam eum cōfedere mecum in regno Patris mei. Domine Iesu, sicut dixisti & promissisti, sic utique fiat, & mihi promereri contingat. Suscepi suscepi de manu tua crucem, portabo & portabo eam vsque ad mortem, sicut imposuisti mihi. Verè vita boni monachi crux est, sed dux paradisi. Inceptum est, retro abire nō licet, nec relinque-
re oportet.

Ioan. 14.

5. Eia fratres, pergamus simul, Iesus erit nobiscum. Propter Iesum suscepimus hanc crucem; propter Iesum perseueremus in cruce. Erit adiutor noster, qui est dux noster & præcessor. En, rex noster ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis. Sequamur viriliter, nemo metuat terrores; simus parati mori fortiter in bello, nec inferamus crimen gloriæ nostræ, ut fugiamus à cruce.

CAPVT LVII.

Quid homo non sit nimis deiectus, quando in aliquos labitur defectus.

1. **F**ili, magis placent mihi patientia & humilitas in aduersis, quàm multa consolatio & deuotio in prosperis. Ut quid te contristat, paruum factum contra te dictum? Si amplius fuisset, commoueri non debuisses. Sed nunc permitte transire: Non est primum, nec nouum, nec vltimum erit, si diu vixeris. Satis virilis es, quamdiu nil obuiat aduersi: Bene etiam consulis, & alios nosti roborare verbis, sed cùm ad ianuam tuam venit repentina tribulatio, deficiis consilio & robore. Attende magnam fragilitatem tuam, quam sæpius experiris in modicis obiectis. Tamen pro salute tua ista sunt, cùm hæc & similia contingunt.

2. Pone, ut melius nosti ex corde; & si te tetigit, non tamen deiiciat, nec diu implicet. Ad minus sustine patienter, si non potes gaudenter. Etiam si minus libenter audis & indignationem sentis, reprime te, nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire, vnde paruuli scandalizētur. Citò conquiescet commotio excitata, & dolor internus reuertente dulcorabitur gratia. Adhuc ui-
uo ego (dicit Dominus) iuuare te paratus, & solito amplius consolari, si confisus fueris mihi, & deuotè inuocaueris.

Isaia 49.

3. Anī-

3. Anima quior esto, & ad maiorem sustentiam accingere. Non est totum frustratum, si te sapius percipis tribulatum vel grauer tentatum. Homo es, & non Deus; caro es, non angelus. Quomodo tu posses semper in eodem statu virtutis permanere, quando hoc defuit angelo in celo, & primo homini in paradiso? Ego sum, qui moerentes erigo sospitate; & suam cognoscentes infirmitatem, ad meam proueho diuinitatem.

4. Domine, benedictum sit verbum tuum, dulce super mel & fauum ori meo. Quid facerem in tantis tribulationibus & angustiis meis, nisi me confortares tuis sanctis sermonibus? Dummodo tandem ad portum salutis perueniam, quid cura est, quae & quanta passus fuero? Da finem bonum, da felicem ex hoc mundo transitum. Memento mei Deus meus, & dirige me recto itinere in regnum tuum. Amen.

CAPVT LVIII.

De altioribus rebus & occultis iudicijs Dei non scrutandis.

1. **F**lli, caueas disputare de altis materijs, & de occultis Dei iudicijs, cur iste sic relinquitur, & ille ad tantam gratiam assumitur: cur etiam iste tantum affligitur, & ille tam eximie exaltatur. Ista omnem humanam facultatem excedunt, nec ad inuestigandum iudicium diuinum vlla ratio praeualeret vel disputatio. Quando ergo haec tibi suggerit inimicus, vel etiam quidam curiosi inquirunt homines, responde illud Prophetae: *Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum.* Et illud: *Iudicia Domini vera, inuestigata in semetipsa.* Iudicia mea metuenda sunt, non discutenda, quia humano intellectui sunt incomprehensibilia.

2. Noli etiam inquirere, nec disputare de meritis sanctorum, quis alio sit sanctior, aut quis maior fuerit in regno caelorum. Talia generant sepe lites & contentiones inutiles, nutriunt quoque superbiam & vanam gloriam. Vnde oriuntur inuidiae & dissensiones, dum iste illum sanctum, & alius alium conatur superbe preferre. Talia autem velle scire & inuestigare, nullum fructum afferunt, sed magis sanctis displicent. Quia non sum Deus dissensionis, sed pacis, quae pax magis in humilitate vera, quam in propria exaltatione consistit.

3. Quidam zelo dilectionis trahuntur ad hos vel ad illos ampliori affectu, sed humano potius quam diuino. Ego sum, qui cunctos condidi sanctos; ego donavi gratiam; ego praestiti gloriam. Ego noni singulorum merita; ego praeueni eos in benedictionibus dulcedinis meae. Ego praesciui dilectos ante secula; ego eos elegi de mundo, non ipsi me praelegerunt. Ego vocavi per gratiam,

gratiam, attraxi per misericordiam. Ego perduxī eos per tentationes varias. Ego infudi consolationes magnificas. Ego dedi perseverantiam; ego coronavi eorum patientiam.

4. Ego primum & nouissimum agnosco: ego omnes inæstimabili dilectione amplector. Ego laudandus sum in omnibus sanctis meis: ego super omnia benedicendus sum & honorandus in singulis, quos sic gloriosè magnificavi & predestinaui, sine ullis præcedentibus proprijs meritis. Qui ergo vnum de minimis meis contempserit, nec magnum honorat; quia pusillum & magnum ego feci. Et qui derogat alicui sanctorum, derogat & mihi, & cæteris omnibus in regno cælorum. Omnes vnum sunt per charitatis vinculum: idem sentiunt, idem volunt, & omnes in vnum se diligunt.

*Iacobi 2.
Sap. 9.*

5. Adhuc autem (quod multo altius est) plus me quàm se & sua merita diligunt. Nam supra se rapti, & extra propriam dilectionem tracti, toti in amorem mei pergunt, in quo & fruiuè quiescunt. Nihil est, quod eos auertere possit aut deprimere; quippe qui æterna veritate pleni, igne ardescunt inextinguibilis charitatis. Taceant igitur carnales & animales homines de sanctorum statu differere, qui non norunt nisi priuata gaudia diligere. Demunt & addunt pro sua inclinatione, non prout placet æternæ veritati.

6. In multis est ignorantia, eorum maximè qui parum illuminati, raro aliquem perfectæ dilectione spirituali diligere norunt. Multum adhuc naturali affectu & humana amicitia, ad hos vel ad illos trahuntur: & sicut in inferioribus se habent, ita & de cælestibus imaginantur. Sed est distantia incomparabilis, quæ imperfecti cogitant, & quæ illuminati viri per reuelationem supernam speculantur.

7. Caue ergo fili de istis curiosè tractare, quæ tuam scientiam excedunt: sed hoc magis satage & intende, vt vel minimus in regno Dei queas inueniri. Et si quisquâ sciret, quis alio sanctior esset, vel maior haberetur in regno cælorum: quid ei hæc notitia prodesset, nisi se ex hac cognitione coram me humiliaret, & in maiorem nominis mei laudem exurgeret? Multo acceptius Deo facit, qui de peccatorum suorum magnitudine, & virtutum suarum paruitate cogitat, & quàm longè à perfectione sanctorum distat, quàm is, qui de eorum maioriâ vel paruitate disputat. Melius est sanctos deuotis precibus & lachrymis exorare, & eorum gloriosa suffragia humili mente implorare, quàm eorum secreta vana inquisitione perscrutari.

Ecclesi. 1.

8. Illi bene & optimè contentantur, si homines scirent contentari, & vaniloquia sua compefcere. Non glorientur de pro-

D d

pria

prijs meritis, quippe qui sibi nihil bonitatis ascribunt, sed totum mihi: quoniã ipsis cuncta, ex infinita charitate mea donauit. Tanto amore diuinitatis & gaudio supereffluenti replentur, ut nihil eis desit gloriæ, nihilque possit deesse felicitatis. Omnes sancti quanto altiores in gloria, tanto humiliores in seipsis, & mihi viciniore & delectiores existunt: ideoque habes scriptum: *Quia mittebant coronas suas ante Deum, & ceciderunt in facie suas coram agno, & adorauerunt uiuentem in secula seculorum.* Multi quærunt, quis maior sit in regno Dei: qui ignorant, an cum minimis erunt digni computari.

Apoc. 4.

9. Magnum est vel minimum esse in cælo, ubi omnes magni sunt: quia omnes filij Dei vocabantur, & erunt. Minimus erit in mille, & peccator centum annorum morietur. Cum enim quærerent discipuli, quis maior esset in regno cælorum? tale audierunt responsum: Nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorum. Quicumque ergo humiliauerit se sicut paruulus iste, hic maior est in regno cælorum.

Matth. 18.

10. Væ eis, qui cum paruulis humiliare se sponte dedignantur, quoniam humilis ianua regni cælestis, eos non admittet intrare. Væ etiam diuitibus, qui habent hic consolationes suas: quia pauperibus intrantibus in regnum Dei, ipsi stabunt foris euilantes. Gaudete humiles & exultate pauperes, quia uestrum est regnum Dei, si tamen in veritate ambulatis.

Matth. 6.

Matth. 5.

CAPVT LIX.

Quidã omnis spes & fiducia in solo Deo est figenda.

1. Domine, quæ est fiducia mea, quam in hac vita habeo? Aut quod maius solatium meum ex omnibus apparentibus sub cælo? Nõnne tu Domine Deus meus, cuius misericordiæ non est numerus? Vbi mihi bene fuit sine te? Aut quando male esse potuit præsentem te? Malo pauper esse propter te, quàm diues sine te. Eligo potius tecum in terra peregrinari, quàm sine te cælum possidere. Vbi tu, ibi cælum; atque ibi mors & infernus, ubi tu non es. Tu mihi in desiderio es: & ideo post te gemere, clamare, & exorare necesse est. In nullo denique possum plenè confidere, qui in necessitatibus auxilietur opportunis, nisi te solo Deo meo. Tu es spes mea, tu fiducia mea: tu consolator meus & fidelissimus in omnibus.

Phil. 2.

2. Omnes, quæ sua sunt, quærunt: tu salutem meam & profectum meum solummodo prætendis, & omnia in bonum mihi conuertis. Etiam si varijs tentationibus & aduersitatibus exponas, hoc totum ad utilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos

dilectos tuos probare consueuisti. In qua probatione non minus diligere debes & laudari, quàm si cælestibus consolationibus me repleres.

3. In te ergo Domine Deus, pono totam spem meam & refugium; in te omnem tribulationem & angustiam meam constituo, quia totum infirmum & instabile inuenio, quicquid extra te conspicio. Non enim proderunt multi amici, neque fortes auxiliarij adiuuare poterunt, nec prudentes consiliarij responsum utile dare, neque libri doctorum consolari, neque aliqua preciosa substantia liberare, nec locus aliquis secretus & amœnus conturari, si tu ipse non adsistas, iuues, confortes, consolers, instruas, & custodias!

4. Omnia namque quæ ad pacem videntur esse & felicitatem habendam, te absente nihil sunt, nihilque felicitatis in veritate conferunt. Finis ergo omnium bonorum, & altitudo vitæ, & profunditas eloquiorum tu es; & in te super omnia sperare, fortissimum solatium seruatorum tuorum. Ad te sunt oculi mei, in te confido Deus meus misericordiarum Pater. Benedic & sanctifica animam meam benedictione cælesti, vt fiat habitatio sancta tua, & sedes æternæ gloriæ tuæ; nihilque in templo tuæ dignitatis inueniatur, quod oculos tuæ maiestatis offendat. Secundum magnitudinem bonitatis tuæ, & multitudinem miserationum tuarum, respice in me, & exaudi orationem pauperis serui tui, longè exulantis in regione umbræ mortis. Protege & conserva animam serui tui, inter tot discrimina vitæ corruptibilis; ac comitante gratia tua, dirige per viam pacis, ad patriam perpetuæ claritatis. Amen.

LIBER QVARTVS

DE

AVGVSTISSIMO

EVCHARISTIÆ

SACRAMENTO

CAPITA LIBRI QVARTI.

*C*um quanta reuerentia Christus sit suscipiendus. Cap. 1.
Quod magna bonitas & charitas Dei in hoc Sacramento homi-
ni exhibetur. II.
 Quod

Dd 2

Quod